

ΗΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος

Συνδρομή ἑτησία : Ἐν Ἀθήναις, γρ. 10, ἐν ταῖς ἑπαρχίαις γρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἰς ἑτήσιαι - Γραφεῖον τῆς Διευθυντικῆς : Ὀδὸς Σταδίου, 6

16 Αὐγούστου 1881

ΤΥΧΟΛΩΙΚΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΛΛΗΝΟΣ

ἐν Πράγῃ.

Συνήκρια καὶ τέλει· ἰδίε σελ. 502.

Ὁ Παλαιολόγος εἶχε δίκαιον, ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθείσῃ ἐπιγραφῇ, νὰ ἀναφέρῃ περὶ «δυσχερειῶν», ὑφ' ἧς ἔζη ἐν Πράγῃ. Διότι ἡ ἐπιτροπεία τῆς Συγκλήτου, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐγράψαμεν, εἶχεν ἤδη ἐπιστήσαι τὴν προσοχὴν τοῦ Βαλδσταίν ἐπὶ τῶν φημῶν, αἵτινες διέτρεχον ἀνά τὴν πόλιν περὶ τοῦ προτέρου βίου τοῦ Ἑλλήνου. Κατὰ τὰς φήμας δὲ ταύτας ἐνηργοῦντο ἐν Ἰταλίᾳ ἀνακρίσεις ὑπὸ τε κοσμητικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων κατ' αὐτοῦ, καὶ αὐτῆς δὲ ὁ ἀδελφὸς του, καρδινάλιος ὢν, ἀπέτινε τὴν ποινὴν τοῦ ἀποστάτου. Ὡς πρὸς τινὰ μέρη αἱ φήμαι αὗται δὲν ἐπιστεύθησαν, καὶ οὕτω δὲν κατώρθωσάν τι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Παλαιολόγου, οἵτινες τὴν διατριβὴν του ἐν Πράγῃ καὶ τὰς ἐνεργείας ὑπὲρ τῆς κλασσικῆς φιλολογίας εἶχον μάθει. Ἀλλὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ 1569 ὁ Μιχαὴλ Ἀστε, ἱεροεξεταστὴς τοῦ τάγματος τῶν Δομινικανῶν, ἀφίκετο ἐκ Ρώμης εἰς Πράγην, ὅπως συλλάβῃ τὸν Παλαιολόγον καὶ ζητήσῃ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ εἰς Ρώμην. Ὁ Ἕλλην κατηγγέλλετο ὑπ' αὐτοῦ ὡς φυγὰς καλόγηρος καὶ δεινὸς νεωτεριστῆς, ὅστις εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὸν καρδινάλιον Γαβριὴλ Παλαιότον, (ὅπερ ὄνομα ἄγει ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τοῦ ἀληθοῦς οἰκογενειακοῦ ὀνόματος τοῦ τελευταίου τούτου τυχοδιώκτου, ἀπογόνου τῶν Παλαιολόγων), καθῶς καὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν τῆς Ρώμης ἔδωκε πολλαπλὰς ἀφορμὰς καταδιώξεως· ἤδη δ' ἔλεγε δὲν πρέπει ν' ἀπορῦγῃ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν.

Ὁ ἱεροεξεταστὴς ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ἐπισκόπου Πράγης Ἀντωνίου Βρούς, ἐκ Μούγλιτς, κατὰ τοῦ νεωτεριστοῦ, περιέμενε δὲ καὶ συνδρομὴν παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν· ἀλλ' ὁ Παλαιολόγος εἶχεν ἐν Πράγῃ πολυαρίθμους φίλους, ἐστράφη δὲ τότε αὖθις καὶ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν γραμματέα Βάλτερ Βάλδερσθεργ, καὶ δι' αὐτοῦ κατώρθωσε ν' ἀποτρέψῃ ἀρ' ἑαυτοῦ τὰς βραδιουργίας τῶν Ἰταλῶν. Ἀληθῶς ἀπεστάλη τῇ 12 Φεβρουαρίου 1569 αὐτοκρατορικὴ διαταγὴ εἰς τὸν ἐπίσκοπον, δι' ἧς ἐπετάσσετο νὰ μὴ ἐνοχληθῇ παρ' οὐδενὸς ὁ Ἰακώβος Παλαιολόγος, καὶ νὰ μὴ ἐνεργηθῇ παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου οὐδὲν ἀντιτάσκον εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν προστασίαν. Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ ἐπίσκοπος οὐδὲν εἰ-

χε νὰ πράξῃ· ὁ δὲ ἱεροεξεταστὴς ἀνεχώρησεν ἀπρακτος εἰς Ἰταλίαν. Ὁ Παλαιολόγος ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ ἀνεξίθρηκτου Μαξιμιλιανοῦ Β' ἐτύγχανε μεγάλης εὐνοίας, καθ' ἧς συνετρέφοντο ὁ δόλος τῶν Ἰησοῦιτῶν καὶ αἱ ἀπειλαὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, καὶ ἠδύνατο ἐν Πράγῃ ἀταράχως νὰ βιοί.

Ἡ ἐκβασίς ὅμως αὕτη τῶν πραγμάτων κατέστησε τὸν Παλαιολόγον ἀλαζόνα, καὶ ἐνόμισεν ὅτι τοῦ λοιποῦ ἠδύνατο ν' ἀντεπεξέρχεται καὶ κατὰ πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας, ὡς ἐπραξε κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου. Εἰς τὴν οἰκίαν του ἐδέξατο φυγάδας παντὸς τόπου, οἵτινες, ὡς αὐτὸς, ἐξ ἐγωϊστικῶν σκέψεων εἰς Βοστανίαν ἤρχοντο, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἤγειρε τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχῶν καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατὰ τῶν προστατευομένων του. Τοῦ λοιποῦ ἔβλεπον τὴν συμπεριφορὰν ταύτην τοῦ Παλαιολόγου μετὰ δυσπιστίας, ὁσημέραι ἀξανομένης, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους κατηγγέθη ὡς παραβιάζων τοὺς καθεστῶτας νόμους καὶ θρασέως τούτους χλευάζων, διότι ἐδέχθη εἰς τὴν οἰκίαν του μοναχὸν Δομινικανὸν, ὅστις εἶχε φύγει ἐκ τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἀγνῆς, τοῦ ἐν τῷ παλαιῷ ἄστει κειμένου, συμπαρκαδῶν καὶ πολλὰ ἱερὰ σκεύη. Ὁ τοῦ παλαιοῦ ἄστους αὐτοκρατορικὸς δικαστικὸς ὑπάλληλος, ὁ καὶ τὴν ἀστυνομίαν τῆς πόλεως διαχειριζόμενος, ἐσεβήθη ὅτι ὅμοιος τὸν ὅμοιον βεβηθεῖ, καὶ ἤρξατο κρύφα ἀνακρίσεων κατὰ τοῦ φυγάδος μοναχοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Παλαιολόγου, ὅπου ταχέως ἀνεκάλυψε τὰ ἰχνη του. Προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ παραδώσῃ τὸν φυγάδα· οὗτος ὅμως ἀλαζονευόμενος οὐ μόνον δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρόσκλησιν, ἀλλ' ὑπεβόηθησε τὴν ἐρχομένην νύκτα τὸν Δομινικανὸν μοναχὸν νὰ δραπετεύσῃ μακρὰν τῆς Πράγης, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ κλαπέντα κειμήλια. Ἡ πρακτικὴ αὕτη εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀρχῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, καὶ οὕτως ἐλάβεν ὁ ἀστυνομικὸς ἄρχων τὴν ἐντολὴν νὰ φυλακίσῃ τὸν Παλαιολόγον εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὁ ὑπάλληλος, ὁ ὁποῖος δικαίως ἐφοβήετο μὴ, ἀνεπαρκοῦς ἕνεκα ἐπιτηρήσεως, δυνήθῃ ὁ Ἕλλην νὰ δραπετεύσῃ, ἐκύκλωσε τὴν οἰκίαν διὰ στρατιωτῶν τὸ ἑσπέρας τῆς 30 Μαρτίου 1571 καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν πρὸς σύλληψίν του. Ἀλλ' ὁ πονηρὸς Ἕλλην εἶχεν ἤδη παρατηρήσει τοὺς στρατιώτας, καὶ εἰσῆλθε, προαισθανθεὶς τὸν κίνδυνον, εἰς δωμάτιον, καὶ ἐκλείσθη ἐντὸς κιβωτίου. Ὁ

ὑπάλληλος, καλῶς γινώσκων ὅτι ὁ καταδικωμένος εὐρίσκειτο ἐν τῇ οἰκίᾳ, κατέβη ἐκ τῆς στέγης εἰς τὸ δωμάτιον, ἔβη ὁ Παλαιολόγος ἐκρύπτετο, καὶ διὰ σιδηροφυλίου ἀνοίξας τὸ κινώτιον συνέλαβε τὸ πτηνὸν ἐν τῷ κλωβῷ. Ἀμέσως ἤχθη εἰς τὸ βουλευτήριον τὸ ἐν τῷ παλαιῷ ἄσται, ἐνθα ὠρίσθη αὐτῷ τόπος προφυλακίσεως ἢ πολιτικῆ φυλακῆς, ἢ Σπίγκα καλουμένη.

Ἡ φυλάκις τοῦ Παλαιολόγου προῦξέντηεν ἐν Πράγῃ εὐνόητον ἀπορίαν, ἀλλ' ὀλίγοι ὑπῆρχον οἱ λυπηθέντες ἐπὶ ταύτῃ. Διὰ τοῦ ἀποτόμου αὐτοῦ ἤθεος καὶ τοῦ μίσους πρὸς τὴν ἐθνότητα τῶν Βοσμιῶν ἀπώλεσε τοὺς φίλους του, οἱ οἰκτεῖοι αὐτῷ ἀπεμακρύνθησαν, καὶ ὁ καταφρονητὴς τῶν νόμων, περὶ τοῦ παρελθόντος τοῦ ὁποῦοι νέαι πάντοτε εἰδήσεις ἐκυκλοφοροῦν, ἀπέμεινεν ἐστερημένος πάσης βοήθειας.

Τὸ στάδιον τοιοῦτοτρόπως τοῦ Παλαιολόγου ἐν Πράγῃ ἐπερατώθη, οἱ φιλόλογοι ἀπεμακρύνθησαν ἐκ τοῦ συμπόλιου τοῦ Ὁμήρου, καὶ ὁ ποτὲ μετὰ τσοσούτου ἐνθουσιασμοῦ γενόμενος δεκτὸς ἀπόγονος τῶν Παλαιολόγων κατέπεσεν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, θεωρηθεὶς ὡς τυχοδιώκτης καὶ πλάνος. Γενικῶς φημίτερον τὴν σύζυγόν του, ἥτις ἦδη ἔβλεπε πρὸ αὐτῆς ἀβέβαιον μέλλον, μετὰ τῶν τέκνων της, ἅτινα ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ γάμου τούτου.

Μετὰ μηνιαίαν φυλάκισιν κατὰ αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν τῇ ἑσπέρας τῆς 29 Ἀπριλίου ἐκομίσθη ἐν κεκλεισμένῃ ἀμάξῃ εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ κράτους ἐν τῷ φρουρίῳ Ποδεβράδ, ἐνθα ἐκρατεῖτο ὑπὸ αὐστηρῶν ἐπιτηρήσεων. Πόσον χρόνον ἔμεινεν ἐκεῖ προφυλακισμένος, δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν, τότε μόνον γινώσκουμεν ὅτι τῇ ἐνθέρμῳ προσπάθειᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου δὲν παρεδόθη εἰς τὴν Ῥώμην, ἀλλὰ τῷ 1571 ἐφυγαδύθη ἐκ τῆς χώρας. Ἐπορεύθη δὲ εἰς Τρανσυλβανίαν, ἐνθα ἀπεδιώξε τοὺς Οὐνίτας, καὶ ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ γυμνασίου τῶν Οὐνιτῶν ἐν Κλαουζενβούργῳ. Μετὰ διετῆ αὐτόθι διαμονὴν ἐπορεύθη εἰς Πολωνίαν, τὴν ἀγαπητὴν χώραν τῶν Οὐνιτῶν, (οἵτινες καὶ κατὰ τὸν θεμελιωτὴν τῆς δημολογίας αὐτῶν Λέλιον Σωσίον, ἐκαλοῦντο καὶ Σωσινανοί), οὐχὶ ὅπως ἐν αὐτοῖς βίωσεν ἐν εἰρήνῃ, ἀλλ' ὅπως διεξέταξεν πρὸς τοὺς καθηγητὰς καὶ κληρικούς αὐτῶν δομιῶν φιλολογικὴν ἀγῶνα. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινότης τοῦ Ῥακόβου ἐδημοσίευσεν τῷ 1573 δριμυτάτην ἀπάντησιν κατ' αὐτοῦ, εἰς ἣν ὁ Παλαιολόγος ἀνταπεξήληθεν δι' οὐχὶ ὀλιγώτερον καυστικῆς ἀνταπαντήσεως. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἕτεροι ἦδη ἀντίπαλοι κατὰ τῶν φανερῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν κατὰ τῶν Οὐνιτῶν ἀνεράνησαν, ἐν οἷς ὁ καθηγητὴς Συμεὼν Βουδνὴ καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Λεβίου Φαῦστος Σωσίον, οἵτινες ἀμφοτέρω ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν ἐξέκοντιζον τὸ ἀνάθεμα κατὰ τοῦ Ἑλλήνου, ἢ ἀτμοσφαίρα τῆς Πολωνίας ἀπέβη

αὐτῷ ἥμιστι σωστικῆ, καὶ ἐπορεύθη εἰς Μοραβίαν, ὅπου ἀνεράνη τῷ 1581.

Αὐτόθι ἄνωγ κατέλαβεν αὐτὸν τὸ πεπρωμένον. Ὁ Πάπας Πίος Ε', ὁ ποτὲ τοῦ Παλαιολόγου συνάδελφος μοναχὸς ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Δομινικανῶν ἐν Ῥώμῃ, ὅς πράγματι ἀφίκετο εἰς τὰ ὑπατά ἀξιώματα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, εἶχεν ἐκδώσει πολλάκις διαταγὰς πρὸς σύλληψιν τοῦ φυγάδος δοκίμου, μάλιστα δὲ κατωρλώθη ἐπὶ Γρηγορίου ΙΓ' νὰ παραδοθῆ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἱερᾶς Ἐξουσίας. Τῇ 18 Νοεμβρίου 1581 μετέβη ἐκ Βρούννας τῆς Μοραβίας, ὅπου ὁ διδάκτωρ Θωμᾶς Ἰορδάνης ἐκ Κλαουζενβούργου εἶχεν ἀναζητήσει αὐτὸν, εἰς Οὐννοβρόδαν τῆς Μοραβίας, ἐνθα ὑπῆρχεν ἐν τοῖς πρώτοις ὁ γνωστὸς ὑποκινητὴς καὶ δημοτικὸς ἀντίπαλος τῆς Ἀδελφότητος Παύλος Κυρμέτσερ. Τούτου ἕνεκα ἐγένετο ἐνταῦθα ἡ διαμονὴ του γνωστῆ, καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ὀλμουτίου Στανισλάος Παυλόφσκις συνέλαβεν αὐτὸν καὶ ὑπὸ καλὴν φυλακὴν ἔφερεν εἰς Αὐστρίαν μετὰ πάντων τῶν βιβλίων αὐτοῦ καὶ ἀλληλογραφίας, ἥτις εὐρέθη κατ' αὐτῷ ἐν Οὐννοβρόδῳ.

Ἡ πορεία ἐγένετο διὰ Κρεμσίου καὶ Βιέννης εἰς Κλαουστριβούργον, ὅπου ὁ Παλαιολόγος ἔμεινεν εἰς τὴν ἐκεῖ Μοῆν τῶν Αὐγουστίνων, μέχρι οὐ ἔλθωσιν ἐκ Ῥώμης πληρέστεραι διαταγαὶ περὶ φυλακίσεως. Ὁ ἀδελφὸς του Γαβριὴλ Παλαιότης, ὁ καρδινάλιος, ἔφερεν αὐτὸν εἰς Ῥώμην καὶ ἔρριψεν εἰς τὰς εἰρητῆς τῆς Ἱερᾶς Ἐξουσίας.

Περὶ τῆς μεταγενεστέρως αὐτοῦ τύχης ὑπαρχουσιν ἀντιφατικαὶ σύγχερον εἰδήσεις· διότι κατ' ἄλλας μὲν ὁ Παλαιολόγος ἀπεκήρυξε τὴν πλάνην του, καὶ ἐν τῇ εἰρητῇ ἔγραψε πολυάριθμα συγγράμματα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατ' ἄλλας δὲ διαρρήδην ἀπεποιήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς καὶ τούτου ἕνεκα κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον, ἀλλὰ ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ', τῇ παρακλήσει τοῦ ἀδελφοῦ του ἐπέτρψε νὰ ὑποστῇ τὸν δι' ἀγχόνης. Ἡ τελευταία εἰδήσις εἶνε ἀληθεσττέρα, διότι εἶνε ἤδη βεβαιωμένον ὅτι ὁ Ἰάκωβος Ὀλμπιδάριος Παλαιολόγος κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξουσίας ὡς διεφθαρμένος νεωτεριστὴς νὰ κατῆ, καὶ τῇ 22 Μαρτίου 1585 πρὸ τῆς ἐκκλησίας τῶν Δομινικανῶν Santa Maria alla Minerva ἐξετελέσθη ἡ καταδίκη του ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Οὕτω κατέληξεν ὁ τυχοδιωκτικὸς βίος τοῦ Ἑλλήνου, ὅστις ὡς φησιν ὁ μετέωρον ἀνεράνη εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς πρωτεύουσας τῆς Βοσμίας. Ἐπὶ τοῦ βίου τούτου ἐγράφησαν πολλά, ἀλλ' οὐδέεις τῶν πολυκρίθμων βιογράφων του ἔγραψεν τι λεπτομερέστερον περὶ τῆς ἐν Πράγῃ διατριβῆς του. Ἡμεῖς συναπληρώσαμεν ἐξ ἐγγυφίων πηγῶν τὰ περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ τοῦ ἀνδρὸς, πολὺ ἐχούσης τὸ διαφέρειν, διότι κατέστη τσοσούτον γνωστὸς κατὰ τὸν βίον του, ὥστε καὶ σήμερον δὲν φαίνεται ἄσκοπος ποιά τις περὶ τούτου μνησθ.

Περὶ τῆς γυναικὸς τοῦ Παλαιολόγου Ἄγνης, τῆς ἀπομεινάσης ἐν Πράγῃ μετὰ τῶν τέκνων της, εἶνε γεγραμμένον ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἀδελφότητος ὅτι «ἔζη πως ἐν στενοχωρίᾳ». Μεταξὺ τῶν τροφίμων τοῦ Καρολινείου Πανεπιστημίου τῆς Πράγας εὐρίσκουμεν ἐν ἔτει 1603 ἕνα Θεόδωρον Παλαιολόγον Πραγῆνον, ὅστις ἐκ τούτου φαίνεται ὡν υἱὸς τοῦ ἡμετέρου ἥρωος. Ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ τὸ 1591 ὡς «ἀπόγονος τοῦ Κουθενίου» εἰταχθεὶς ψάλτης τοῦ αὐτοκρατορικοῦ εὐκτηρίου Μαρτίνου Δινδύλης, καὶ Κουθένος ὀνομαζόμενος, δύναται εἰς πρὸς τοῦτο νὰ θεωρηθῆ ὡς υἱὸς τοῦ Παλαιολόγου: Ὁ Μαρτίνος Κουθένος ὁ πενθερὸς τοῦ Παλαιολόγου δὲν ἀφῆκεν υἱοὺς, οἵτινες νὰ κληρονομήσωσι τὸ ὄνομά του· κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους αἱ οἰκογένειαι μετέβαλλον τὰ ὀνόματά των. Ἐφαίνεται τοῦλάχιστον ἐπὶ ὠρισμένα ἔτη ὡς ἰδιοκτῆτης τῶν δύο ἐμπορικῶν ἀποθηκῶν τοῦ Κουθενίου, αἵτινες ἔκειντο ἐν μέσῳ τῆς ἀγορᾶς τῶν ἵππων ἐν Πράγῃ, ὅς ἔκτισεν ὁ πάππος αὐτοῦ.

Α. ΜΗΜΑΡΑΚΗΣ.

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφίνη.—Μεταφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συζητήματα 188 καὶ 496.

Τὴν ἐπαύριον, λίαν πρωΐ, ἔφερεν ἡ Σπεράντσα εἰς τὴν Λουκίαν τὰ τέκνα της, δύο κορῆσαι πλήρη υγείας, μελανὰ ὡς τὴν νύκτα, — τὴν Λουκίαν-Μαρίαν καὶ τὴν Ῥόζαν-Λουκίαν, καὶ τὸν μικρὸν οὐλότριχα υἱὸν της, τὸν Λούκιον.

— Ἠξούρατε ὅτι εἶνε ὄνομα Λούκιος; ἠρώτησεν ὑπερβόρως ἡ νεκρὰ μήτηρ.

— Νομίζω, καὶ, ἀπήντησεν ἡ Λουκία.

— Ἐγὼ δὲν τὸ ἤξευρα, ἀπήντησεν ἡ Σπεράντσα. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελα καὶ ὁ υἱὸς μου νὰ ἔχη τὸ ὄνομά σας, ἐαύτταξα εἰς τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὸ ἦρα.

Ὅτε δὲ ἀπεπέμφθησαν τὰ παιδιὰ, ἡ Σπεράντσα ἐστράφη πρὸς τὴν Λουκίαν καὶ τῇ εἶπε:

— Ἀχ! καλὴ μου κυρία, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τί λύπην μᾶς ἀφήσατε, ὅταν ἐφύγατε τόσον ἔξαρνα! Μὲ συγχωρεῖτε, . . . ἀλλὰ ὁ ἀδελφός σας ἔκαμε πολὺ ἄσχημα νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς πάρῃ ἀπὸ ἕνα μέρος, ὅπου ἦτο τόσον καλὰ καὶ τόσον εὐτυχισμένη, καὶ ὅπου ὅλος ὁ κόσμος, νέοι καὶ γέροντες, σᾶς ἐπροσλάμβανον. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τί μοῦ ἐράνη, ὅταν ἐχάθη τὸ ἀμάξι· καὶ δὲν τὸ ἔβλεπα πλέον. Καὶ ὁ πτωχὸς ἱατρός! νὰ τὸν ἐβλέπατε νὰ περιπατῇ ἐπάνω κάτω, χωρὶς νὰ βρῖσκη ἀνάπαυσιν. Ἐκαμε λύπην νὰ τὸν βλέπῃ κανεὶς νὰ κἀθηται ὠρakis πολλὰς εἰς ὅ,τι μέρος ἠμποροῦσε νὰ βλέπῃ τὸ ξενοδοχεῖόν μας. Πῶς θὰ ἔλεγε ποτὲ, ὅτι θὰ ἐτελείωναν ἔτσι τὰ πράγματα, ἐνῶ εἴχαμεν τόσον συνειδήσει νὰ σᾶς βλέπωμεν πάντοτε τοὺς δύο μαζί, πόσον ταίριασμένους, ποῦ ἔλεγε κανεὶς ὅτι

ὁ Θεὸς σᾶς εἶχε κάμει τὸν ἕνα διὰ τὸν ἄλλον. Ἀλλὰ τότε τοῦ κάκου ἢ λύπῃ ἦτον θέλημα τοῦ Θεοῦ, φαίνεται. Ὁ καυμένος ὁ ἱατρός ἔγεινε εἰς ὀλίγον ἄλλος ἄνθρωπος. Καλὸς πάντοτε, ἐλεήμων, ἀλλὰ δὲν ἄνοιγε πλέον τὸ στόμα του νὰ δμιλήσῃ καὶ νὰ γελάσῃ καθὼς ἄλλοτε. Οἱ κληρικοὶ τὸν πῆραν ἀπὸ κακῶν καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν καταδιώκουν· τέλος πάντων ὁ ἱατρός Ἀντώνιος ἐβαρύνθη τὴν ζωὴν του ἐδῶ καὶ ἔκαμε ἀπόφασιν νὰ φύγῃ. Μίαν ἡμέραν, εἰς τὰ 1842, ἔλαβε γράμμα ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ὅτι ἀπέθανεν ἡ μητέρα του. Ἐλυπήθη τόσον πολὺ, ποῦ ἔπεσεν ἄρρωστος, καὶ ἂν δὲν ἦτον ἐκεῖνος ὁ χονδρὸς ἱατρός ἀπὸ τὴν Νίκαιαν νὰ τὸν περιποιηθῇ ὡς ἀδελφός, θαρρῶ ὅτι ὁ ἀπέθνησκε ὁ καυμένος ὁ ἱατρός μας. Ἐπὶ τέλους ἀνέλαβε, ἀλλὰ ἦτον τόσον ἀδύνατος, ὥστε ὁ Ἄγγλος ἱατρός τὸν ἐπῆρε εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ ὕστερ' ἀπ' ὀλίγον ἔστειλεν ὁ Ἀντώνιος ἐδῶ εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τὴν παραίτησίν του.

Ἀπὸ τότε δὲν τὸν εἶδαμεν πλέον. Ἀφοῦ ἐχάσαμεν καὶ αὐτὸν, δὲν ἠμπορούσαμεν πλέον νὰ μείνομεν εἰς τὴν Βορδιγέραν, ἂν καὶ τὰ πράγματά μας ἐπήγαιναν πολὺ καλὰ. Ἠγοράσαμεν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ ταχυδρομείου εἰς τὸ Μεντόν, καὶ ἤλαμεν ἐδῶ. Δὲν ἐπαρκαλοῦσαμεν πλέον ἄλλο τίποτε τὸν Θεόν, παρά νὰ ἰδοῦμεν ἀκόμη μίαν φορὰν τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον, ὕστερ' ἀπὸ τὸν Θεόν, χρωστοῦμεν τὴν ὑπαρξίν μας.

Καὶ ἡ εὐγνώμων Σπεράντσα ἐδραξέ διὰ τῶν χονδρῶν της χερῶν τὰς λεπτὰς λευκὰς χεῖρας τῆς Λουκίας καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰς διὰ φιλημάτων.

— Ἀλλὰ διατί τὸ πτωχὸν πανδοχεῖον, ἠρώτησεν ἡ Λουκία, κατήντησεν ἐρείπια;

— Ἐἶνε ἀπὸ τὸν σεισμόν τοῦ 1844, ἀπήντησεν ἡ Σπεράντσα, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τρομερὰν καταστροφὴν εἰς τὰ περιχώρα.

Ἡ Λουκία ἔμεινε τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα ἐν τῷ πανδοχείῳ τοῦ ταχυδρομείου, ἀπόφασιν ἔχουσα νὰ μεταβῇ τὴν ἐπαύριον πρωΐαν εἰς Τάγιαν, ἵνα μάλῃ, εἰ δυνατόν, πρὸς τῆς κυρίας Ἐλεονώρας, ποῦ ἦτο πιθανὸν νὰ εὐρεθῇ ὁ ἱατρός Ἀντώνιος. Δὲν ἀπέρριψε δὲ εἰς τὴν φίλην της, πόσον ἐπεθύμει νὰ ἐμπιστευθῇ καὶ πάλιν τὴν υγείαν της εἰς τὴν Θεραπείαν τοῦ Ἀντωνίου, καὶ τὴν δεισιδαιμόνα ποποίησιν, ἣν εἶχεν, ὅτι μόνος ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ ἀνορθώσῃ τὴν κατεστραμμένην υγείαν της. Ἡ καλὴ Σπεράντσα, ἥτις εἶχε παρατηρήσει τὴν ἰσχὴν της μορφήν καὶ τὸν συχνὸν τῆς βῆχα, ἐνέκρινεν ἀπὸ καρδίας τὸ σχέδιον τούτο, πεποίησιν ἔχουσα, ὡς ἡ ὑποκόμισσα, ἐπὶ τὴν ἱατρικὴν ἀξίαν τοῦ Ἀντωνίου, ἐπέμεινε δὲ νὰ συνοδεύσῃ τὴν Λουκίαν εἰς Τάγιαν, καίτοι αὐτὴ μεγάλως προσπαθῆσε νὰ τὴν ἀποτρέψῃ.

— Ἡ μητέρα μου καὶ ὁ Βαπτίστας φροντίζου τὰ παιδιὰ καὶ τὸ κατάστημα, εἶπε ἡ Ἰταλίς.

τους ὀφθαλμούς, μόλις τριακοντούτης φαινόμενος ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ ἦτο σκεπτική ἀλλ' ἤρεμος, τὸ μειδίαμά του προσήνεός, κ' εὐθυτενὲς τὸ ἀνάστημά του. Ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ ἐξωτερικὸν του ἦν ἐξωτερικὸν τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου. Ἀντὶ τοῦ μακροῦ του πάγωνος, ἔφερε μύστακα παντὸν, καὶ ἦτο κάπως ὀχρότερος· κατὰ τ' ἄλλα οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ κ' ἐφαίνετο ἐπίσης ὡραῖος καὶ πρὸ οὐκὼ ἐτών.

Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς ἤρχετο πρὸς τὸ μέρος των, ὁ κόμης καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐμακρύνθησαν τοῦ παρθήρου καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὴν Μεγαλειότητά του. Ὁ Φερδινάνδος ἔστη ἐπὶ μικρὸν, ὅπως ἀνταλλάξῃ λόγους τινὰς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, εἶτα δὲ δραττόμενος αἴφνης τοῦ βραχίονος τοῦ Ἀντωνίου ἐξηκολούθησε τὸν περίπατόν του.

Ἡ Λουκία παρετήρησε πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς μικρᾶς ἐκείνης σκηνῆς, ὡς καὶ τὴν αἰφνίδιον λάμψιν τῶν γνωστῶν τῆς ἐκείνων μαύρων ὀφθαλμῶν, ὅτε συνήτησαν τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ τὴν πορφυρὰν ἥτις διεχύθη ἐπὶ τὴν μορφήν τοῦ ἱατροῦ. Ποῖον ἄρα αἶσθημα ὤθησε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν ὑποκόμισαν νὰ ἀποσπρέψῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ κρυθῇ ὀπισθεν τῶν λοιπῶν κυριῶν; Ἀμφοτέρω τινος ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ βασιλέως, ἢ φόβου αἶσθημα μὴ δὲν ὠμοιάζε πλέον πρὸς ὅ, τι ἦτο ἄλλοτε; Οὐδ' ἡ Λουκία αὐτὴ τὸ ἐγνώριζε. Τὸ κίνημά της ὑπῆρξε στιγμιαιῖον, αὐτόματον, ἀκατανόητον, καὶ τῆς καρδίας της ἡ ταραχὴ τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ ἢ ν' ἀναλύσῃ τὸν κρῖνον λόγον τῆς πράξεώς της.

Ἡμίσεια ὄρα παρήλθε, καθ' ἣν ἡ Λουκία πολυλάκις ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν θύραν, δι' ἧς εἶχεν ἴδει μακρονομένους τὸν βασιλέα καὶ τὸν Ἀντώνιον. Πολλὰκις δὲ, βλέπουσα ἐμφανιζομένους εἰς τὴν θύραν ἐκείνην ἄνδρας μὲ μελανὴν τὴν κόμην καὶ τοὺς μύστακας, ἠσθάνετο βιαίως πάλαιον τὴν καρδίαν αὐτῆς. Τέλος πάντων, ἰδοὺ ἐκείνος ἔρχεται, οὐχὶ κατεσπυσμένος, ἀλλὰ διὰ τοῦ συνήθους βραδέως καὶ μακροῦ βήματός του. Προβάίνει ἀπλούς καὶ ἀνεπιτήδευτος ἐν μέσῳ τῆς νέας αὐτοῦ δόξης, ἀπαρκαλλάκτως ὡς ἄλλοτε, πτωχὸς χωρὶς ἱατρὸς, μετέβαινε πρὸς τοὺς πελάτας του ἐν Βορδιγέρᾳ. Πλησιάζει μὲ ἀτιμωτολοῦντας ὀφθαλμούς καὶ προχωρεῖ κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτήν.

— Σεῖς, εἶδῃ; ἀνακράζει, δραττόμενος τῆς χειρὸς τῆς Λουκίας. Τί ἀπροσδόκητος εὐτυχία. Πῶς ἔλεγε, πρὸ οὐκὼ ἐτών, ὅτι θὰ συναντώμεθα εἰς τὴν Νεάπολιν, καὶ εἰς τὴν Λύλιν μάλιστα.

— Ἀλήθεια, ποῖος θὰ τὸ ἔλεγε!

Αὐτὸ μόνον κατάρθωσις ν' ἀπαντήσῃ ἡ Λουκία. Ἡ ψυχὴ της διατέλει ὑπὸ τὸ μικρικὸν θέλγητρον τῆς φωνῆς ἐκείνης, ἣν ἤκουον τὰ ὄτά της.

— Πῶς εἴσθε; τί κάμνει ὁ ἐξαίρετος φίλος μου Σίρ Ἰωάννης; ἠρώτησεν ὁ Ἀντώνιος μετὰ μικρὸν τινὰ παύσιν.

— Ὁ πατήρ μου, ὅτε ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἔπασχεν ἀρθρίτιδα. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐλλήθῃ νὰ μ'εὔρη εἶδῃ. Ἀλήθεια, μ' ἔδωκεν ἐπιστολὴν διὰ σᾶς, νομίζων ὅτι θὰ σᾶς εὑρίσκον εἰς τὴν Βορδιγέραν. Θὰ σᾶς τὴν στείλω αὐρὶον πρῶτ.

— Εὐχαριστῶ, ἀπάντησεν ὁ ἱατρὸς. Πόσον θὰ εὐχαριστήθῃ νὰ σφίξῃ τὴν χεῖρά του.

— Καὶ πῶς εὑρίσκεσθε εἰς τὴν Νεάπολιν; ἠρώτησεν ἡ Λουκία. Ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἦσθε εἰς τὸ Παλέρμον, καὶ πληγωμένος μάλιστα.

— Πῶς ἠξούρετε, ὅτι ἐπληρώθη; ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ Ἀντώνιος.

— Μὲ τὸ εἶπεν ἡ κυρία Ἐλεονώρα, τὴν ὁποίαν εἶδον εἰς τὴν Γένουαν. Ἔινε τόσο εὐτυχὴς τότε! Ἔχει τοὺς δύο υἱούς της μαζί της. Μ' ἔδωκε καὶ ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν τῆς ἐγράψατε. Ἦτο πολὺ ἀνήσυχος διὰ σᾶς καθὼς κ' ἐγώ.

— Καὶ σεῖς! Καὶ τί λοιπὸν ἔκαμα ἐγώ, διὰ ν' ἀξιώθῃ δύο τοιαύτας φίλας; Ἡ διπλῆ αὐτῆ ἀγάπη εἶνε δι' ἐμὲ ὅσας ἀληθῆς ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου τοῦ κόσμου.

— Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἀκούω νὰ κακολογῆτε τὸν κόσμον, εἶπεν ἡ Λουκία διὰ τοῦ παλαιοῦ της ἐκείνου παιδικοῦ ἤθους.

— Ἔστω, δὲν τὸν κακολογῶ πλέον, ἀπάντησεν ὁ Ἀντώνιος.

— Καὶ ἡ πληγὴ σας; ἱατρύθη;

— Ἐντελῶς δὲν ἦτον τίποτε.

— Καὶ δικτὶ δὲν ἐγράψατε τόσο καιρὸν εἰς τὴν κυρίαν Ἐλεονώραν;

— Εἶχον τόσας ἀσχολίας καὶ τόσους περισπασμούς. Ἐκάμα κακὰ, τὸ γνωρίζω, ἀλλ' αὐρὶον σᾶς ὑπόσχομαι, χωρὶς ἄλλο, νὰ γράψω εἰς Γένουαν.

— Μὴ τὸ λήσμονήσετε, καὶ γράψατε τὰς φιλικὰς μου προσήσεις εἰς τὴν καλὴν κυρίαν. Τώρα, διηγήθητέ μου τὴν ἱστορίαν σας ἀρ' ὅτου ἐχωρίσθημεν. Εἰπέτε μου περὶ τῆς ἐπαναστάσεως, περὶ τῆς Σικελίας, περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων. Δὲν ἐλητμονήσατε τὴν ἐρωτηματικὴν μου μανίαν, ὑποθέτω, προσέθηκε μειδιῶσα.

— Ὅθ' ἂς τὰ εἶπω ὅλα, ἀλλὰ πρὸ πάντων πρέπει νὰ ἐξετάσω τὰ περὶ τῆς υγείας σας, ἀπάντησεν ἐκείνος, ὅστις εἶχε σπουδάσει ἐν τῷ μεταξῷ, μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας, τὴν μορφήν τῆς φίλης του.

Ἡ Λουκία διηγήθη εὐλικρινῶς, ὡς πάντοτε, τὰ περὶ τῆς υγείας της, τὴν ἤκουε δ' ἐκείνος μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς αὐτῆς προσοχῆς, μεθ' ἧς τὴν ἤκουον ἄλλοτε ἐν τῷ πανδοχείῳ τῆς Κεράμου.

— Ὅθ' ἂς τὰ διορθώσωμεν ὅλ' αὐτὰ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἀπρὸς ἐτελείωσεν ἡ Λουκία. Καθαρὸς ἀῆρ, ἡσυχία καὶ δικαία αὐστηρά θὰ κάμουν καὶ πάλιν θαύματα, ὅπως ἔκαμον ἄλλοτε εἰς τὴν Βορδιγέραν.

Ἦλθε δὲ τότε ἡ σειρά τοῦ Ἀντωνίου νὰ ὁ-

μιλήσῃ περὶ αὐτοῦ, καὶ διὰ βραχείων εἶπε τὴν ἱστορίαν του, συνοψιζομένην εἰς τὰ ἐξῆς ὀλίγα, ἅτινα καὶ μόνα εἶνε ἀπαραίτητα εἰς τὴν ἡμετέραν διήγησιν.

Ὁ Ἀντώνιος, ἀνεχώρησε τῆς Βορδιγέρας, διήνυσεν τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἐν Τουρίνω, ἀπὸ τοῦ 1843 μέχρι τοῦ 1847, ὅτε τὰ ἐν Σικελίᾳ πράγματα ἤρχισαν λαμβάνοντα σπουδαῖον χαρακτῆρα. Ἡ κυβερνήσις ἀντίστατο ἐκ παντὸς τρόπου καὶ κατεπολεῖει τὸ δημοσίον φρόνημα, ἐπαναστασίς δ' ἐπέλειτο ἐν Παλέρμῳ, ὡς ἐγράφον ἐκεῖθεν ἰδιαίτερος εἰς τὸν ἱατρόν. Ὁ Ἀντώνιος, συννοηόμενος ὑπὸ ὀλίγων φίλων, ἀνεχώρησεν εἰς Μελίταν, καὶ ἐκεῖθεν μετέβησεν περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰανουαρίου εἰς Παλέρμον, ὅπου ἐκείνην κεκοιμημένοι μέχρι τῆς 12 Ἰανουαρίου, ἡμέρας καθ' ἣν, τριχοῦν κρατοῦντες σημαίαν, ἐπεράνησαν εἰς τὴν πλατεῖαν Φιεραβέκια, πρωτοστάται τῆς ἐκρηγείσης ἐπαναστάσεως. Ἡ πάλιν ὑπῆρξε μακρά, διαρκέστατα δὲ δεκαπέντε ὅλας ἡμέρας, κατέληξεν εἰς τὸν θρίαμβόν τοῦ λαοῦ. Αἱ θέσεις τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων ἠλώθησαν ὡσαύτ' ἐκ μαγείας, τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον κατελείφθη ὑπὸ τῆς φρουρᾶς του, καὶ ὁ στρατὸς, συντριβείς πανταχοῦ, ἐξέβληθη τῆς πόλεως καὶ κατεδιώχθη ἀπροσμάχητος.

Ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα διεδόθη καθ' ὅλην τὴν νῆσον, τότε δὲ ἡ ἐν Παλέρμῳ γενικὴ ἐπιτροπὴ κατέλαβε τὴν ἀρχήν, καὶ πρόεδρος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως τῆς Σικελίας ἀνεκρῆσθη ὁ γεραιὸς Ρουγέρος Σέττιμος.

Ἐν τῷ μεταξῷ τούτῳ, ὡς προείπομεν, νῆα τάξις πραγμάτων εἶχεν ἐπέλθει ἐν Νεαπόλει, καὶ τὸ γεγονός τοῦτο παρεῖχεν ἐλπίδα ταχέως συμβιβασμοῦ μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν. Ἠρχισαν δ' ἀληθῶς διαπραγματεύσεις, — τῆ παρεμβάσει τοῦ λόρδου Μίντο, — μεταξὺ τῆς νεαπολιτικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἐν Σικελίᾳ, ἀλλ' αἱ βραδύτητες καὶ αἱ ἀναβολαὶ τῆς ἐν Νεαπόλει ἀρχῆς ἠνάγκασαν δυστυχῶς τὴν ἐπαναστατικὴν κυβερνήσιν τῆς Σικελίας νὰ δηλώσῃ ῥητῶς, ὅτι ἤθελε παραιτηθῆ πάσης διαπραγματεύσεως, ἀν δὲν παρεχωρεῖτο ταχέως, ὡς ὕρος ἀφρευτικός, εἰς τὴν Σικελίαν ἡ διὰ σικελικοῦ στρατοῦ φρούρησις της.

Ἐν τῷ μεταξῷ τούτῳ ἐπῆλθεν ἐν Νεαπόλει ὑπουργικὴ μεταβολή, καὶ ἡ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν ἀνοδος ἀνδρῶν, οἷος ὁ Τσέριος, ὁ Σαλισέτης καὶ ὁ Σαβερδέτης παρέσχον εἰς τοὺς Σικελούς τὴν ἐλπίδα ταχέως λύσεως τοῦ ζητήματος. Παρεχωρήθησαν δ' ἀληθῶς εἰς τὴν Σικελίαν πολλὰς προνομίας καὶ ἰδίως ὁ σχηματισμὸς ἰδίου σικελικοῦ ὑπουργείου, ἀλλ' οὐδὲν ἀπερρασίθη ὡς πρὸς τὸ στρατιωτικὸν ζήτημα, τὸ τῆς φρουρήσεως τῆς Σικελίας ὑπὸ σικελικοῦ στρατοῦ. — Ἡ σιγὴ αὐτὴ ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῶν σικελικῶν ἀπαιτήσεων ἐδείνωσε τὰ πράγματα· οἱ Σικελοὶ ἀπέβρι-

ψαν τὰς παρεχωρηθείσας αὐτοῖς προνομίας, καὶ ἡ ἐν Νεαπόλει κυβερνήσις ἀπαλοίμασεν ἐκ προνομίων καὶ ἀπεκλήρισε πᾶσαν πρᾶξιν τῆς ἐν Σικελίᾳ ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς. Τότε ὁ Ἀντώνιος, ἐπιχειρῶν ὑστάτην πρὸς συμβιβασμὸν ἀπόπειραν, ἐπεχείρησε τὴν σύνταξιν ὑπομνήματος, ὑπερμαχοῦντος τῆς ἐν Σικελίᾳ συστάσεως σικελικοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸ, τῆ ἐγκρίσει τῶν φίλων του, εἰς Νεάπολιν. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἀνεγνώσθη ὑπὸ ὑπουργοῦ φίλου φρονούντος πρὸς τὸν Ἀντώνιον, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐδόθη ἐκ Νεαπόλεως ἀπάντησις, καλοῦσα τὸν συντάκτην τοῦ ὑπομνήματος νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε καὶ ἀναπτύξῃ διὰ ζωῆς τὰ ἐπιχειρήματά του, τοσοῦτο μᾶλλον, ὥστε ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἦτο λίαν διατεθειμένος εἰς πᾶσαν δυνατὴν παρεχώρησιν.

Ὁ Ἀντώνιος οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασε μετέβη εἰς Νεάπολιν, εἶδε τοὺς ὑπουργούς, εἶδε τὸν βασιλέα, καὶ ὑπεστήριξε τὴν αἴτησιν τῆς πατρίδος του, — ἂν ἐπιτυχῶς ἢ ὄχι, θὰ τὸ ἴδωμεν μετ' ὀλίγον.

[Ἔπειτα συνέχεια]

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Ὁ Γάλλος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς ἐπέστειλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Ἱατρικῆς τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν:

«Κύριε ἰαθῆς γραμματεῦ,

«Ἡ ἐν Παρισίοις ἰδρυθεῖσα ἑταιρεία κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ μὴ ἀπηύθυνεν αἴτησιν περὶ ἀπονομῆς εἰς αὐτὴν τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς νομίμου ἀναγωγῆσεως. Πρὶν ἀποφασίσαι περὶ τῆς παραδόχῃ τῆς τοιαύτης αἰτήσεως, ἐπεθύμουν νὰ μάθω ἀν ταύτην, μετὰ τὴν ἀξίωσιν τῶν ἐταίρων, δικαιολογεῖται λόγοι τῆς δημοσίας υγείας, καὶ ἐὰν αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐπικαλούμενοι ἱατρικαὶ σφίσεις βραδύονται ἐπὶ συνέλευσιν γεγονότων καὶ συμπερασμάτων, παρεδεδεγμένων μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης. Ὅθεν πολὺ ὅθ' ἐμὲ ὑποχρεώητε, ἐὰν εὐπροσέλητε νὰ υποβάλητε τὸ προκείμενον ζήτημα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Ἱατρικῆς καὶ μὴ ἀποστείλητε ἠτιολογημένον τὴν γνώμην τοῦ συλλόγου τούτου, κλ.»

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ὑπὸ τοῦ κυρίου ὑπουργοῦ τεθέντος ζητήματος παρεπέμφθη εἰς ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἐκ τῶν κ. κ. Vulpian, Peter, Villemain, Léon Colin καὶ Gustave Lagneau, εἰσηγητὴν. Ὁ κ. Lagneau ἀνέγνω τὴν πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἐκθεσίαν του, ἧς τὰ συμπεράσματα εἰσὶ σφρέστατα καὶ ὅθ' εὐπροσέληται βεβίως τὴν ἑταιρίαν κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ.

Φρονοῦμεν, ὅτι δὲν στερεῖται ἐνδιαφέροντος ἡ γνώσις τῶν γεγονότων, ἐρ' ὦν ἡ τῆς Ἀκαδημίας ἐπιτροπὴ στηρίζει τὴν γνώμην αὐτῆς, ἀλλ' ὡς δὲ ἡ ἐκθεσις τοῦ κ. Lagneau ἐστὶ λίαν μελετημένη καὶ πλήρης, ὡς τοιαύτη δὲ ὑπ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εἶναι ἀξία ἀνιχνύσεως. Ἦτος οἱ καταπύζοντες ὠφελήθησιν ἐξ αὐτῆς. Ἡ σημασία τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ κατέστη μεγίστη, ἀδικλείπτως κατακυριεύει ἡμᾶς, τροποποιεῖ τὰ ἡμέτερα ἤθη, μεταβάλλει τὰς ἐξῆς ἡμῶν, ἐξασκεῖ δ' ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιρροὴν σπου-

δαιότερον ἢ ὅσον ἐν γένει νομίζεται. Ὅστε ἐνδιαφέρουσα καθίσταται ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ἡ υπερβολικὴ χρῆσις αὐτοῦ συνεπιφέρει σωρείαν ὀλὴν ἐπικινδύνων παθήσεων.

Ὁ καπνός, ἀναλόγως τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ, περιέχει ἀπὸ 2,30 μέχρις 8% νικοτίνης. Ἡ νικοτίνη κατὰ τὸν Claude Bernard εἶναι τὸ δραστικώτατον τῶν γνωστῶν δηλητηρίων. Ὀλίγαι σταγόνες ἐνσταζόμεναι ἐπὶ τοῦ κερτασιδοῦς χιτῶνος ζώου ἐπιφέρουσιν ἀκαριαῖον τὸν θάνατον. Κατ' εὐτυχίαν τῶν ποιουμένων χρῆσιν καπνοῦ καὶ ταυμάκου, ποῖν ἢ παραδοθῶσιν εἰς τὴν κατανάλωσιν, τὰ φύλλα τοῦ καπνοῦ ὑπέχουσι ζύμωσιν, ἧτις ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῶν ἱκανὴν μίξιν νικοτίνης. Παρὰ πολλοῖς, οἵτινες ἐπὶ τινα χρόνον ἀνέπνευσαν ἐν ἀτμοσφαιρᾷ κεκορσμένη ὑπὸ καπνοῦ παρετηρήθησαν συχνάκις συμπτώματα νοσερᾶ, ἐπενεγκόντα ἐνίοτε καὶ θάνατον. Ὁ κ. Liebaut εἶδε νέαν τινὰ καταληφθεῖσαν ὑπὸ ἱλιγκός καὶ εἶτα καταπεσοῦσαν εἰς κατάστασιν κοματώδη· νέος ἐπιτακτικῶς ἐκείνη κατακλιθεῖς ἐν δωματίῳ, ἐν ᾧ πολλοὶ ἐκάπνιζον, ἐπαθεν ἐπὶ τινος ὥρας ἐξ ἐγκεφαλικῆς συμφορήσεως, παῖς δὲ πεντεκαιδεκάτης ἀπέθανεν ἀμέσως, μετὰ διαμονὴν ὥρων τιῶν ἐν μικρῷ δωματίῳ, οὗ ἡ ἀτμόσφαιρα ἦν μεμολυσμένη ὑπὸ καπνοῦ. Τὸ βλαβερὸν τοῦ καπνοῦ εἶναι πασίγνωστον νῦν. Ὁ Murray ἀναφέρει τὴν παρατήρησιν, ἣν ἐποίησατο ἐπὶ τριῶν παιδιῶν πασχόντων ἐκ ἀνίξης, ἅτινα κατελήθησαν ὑπὸ σκοτοδίνης καὶ σπασμῶν, ὅτε ἐπὶ σκοπῷ θεραπείας τῆς νόσου προσετίθησαν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν διὰ τινος ἐκ καπνοῦ σκευασίας. Ἄλλοτε ἐν τῷ νοσοκομείῳ Saint-Louis πρὸς θεραπείαν τῆς ψωριάζεως ἐποιούνητο χρῆσιν καπνοῦ, οἱ δὲ ἀσθενεῖς συχνάκις καταλαμβάνοντο ὑπὸ σκοτοδίνης καὶ κεφαλαλγίας. Ὁ κ. Lagneau παρέλιπε νὰ ἀναφέρῃ καὶ τὴν ὀξείαν δηλητηρίασιν, τὴν παρετηρήθησαν παρὰ πλείστοις λαθρομπόροις, αἵτινες ἐνέθετον κατάσκαρα τὸν καπνόν, ὅπως μετακομίσειεν αὐτὸν διὰ τῶν πρὸς τὴν Ἰσπανίαν συνόρων. Ὁ ποιητὴς Sauteuil ἀπέθανεν ὀδυνηρὸν θάνατον, πῶν ποτήριον οἴνου, ἐνῶ εἶχον ἐμβαπτίσει καπνόν. Μασώμενος ὁ καπνός εἶναι δραστικώτατον δηλητηρίον. Ὁ καπνίζων εἶναι ἐπιρροπῆς εἰς πολλὰς νόσους· ἐκ τούτων οἱ ἱατροὶ ἀναφέρουσιν τὸ ἐρύθημα τῶν βλεννῶν, τοῦ οὐρῆκου καὶ τοῦ φάρυγγος, τὴν στοματίτιν, τὴν ἄφρην, τὰς ἐπιθηλίους πλάκας τῆς γλώσσης, τὴν σκίρρωσιν, τὴν ψωρίασιν καὶ τὸ σπουδαϊκώτατον νόσημα, τὸ ἐπιθηλιώμα τοῦ κάτω χεῖλους. Τὸ τοξικὸν στοιχεῖον τοῦ καπνοῦ μεταδίδεται εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ σώματος διὰ τῶν πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἐξ ὧν τὰ πεπτικὰ ἀπορροφῶσι τοῦτον διακελευμένον ἐν τῷ σιέλῳ, τὰ δὲ ἀναπνευστικὰ τὸν ἀπορροφῶσι, μετακρομένου τοῦ καπνοῦ διὰ τοῦ εἰσπνεομένου ἀέρος.

Ἐν μικρῇ δόσει εἰσχωρῶν ὁ καπνός εἰς τὰ πεπτικὰ ὄργανα, φαίνεται ὅτι καθίστα συντονωτέρην τὴν λειτουργίαν αὐτῶν, συχνάκις ὅμως ἐπιφέρει σπουδαίαν τούτων διατάραξιν. Κρίνομεν ἀνοφελές νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τὴν κατάδειξιν τῆς βλάβης, ἣν ὁ καπνός ἐπιφέρει εἰς τοὺς καπνίζοντας νέους. Κατὰ πολλοὺς ἱατροὺς φαίνεται, ὅτι ἐπίσης ἐπέρχονται σπουδαίαι διαταράξεις εἰς ἐργάτας καὶ ἐργάτιδας, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐν ἐργαστασίοις καπνοῦ.

Διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου ἐπέρχεται εἰς τοὺς κατὰ κόρον καπνίζοντας ἐνέργεια διαρκεστέρη καὶ ἐπιβλαβεστέρη. Κατὰ τὸν κ. Peter, ὁ καπνός ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ στομάχου, συχνάκις προκαλεῖ τὴν ἀνορεξίαν ἐνεκα ἐλαφροῦς παραλύσεως τῆς αἰσθητικότητος τῆς βλενωδῆς μεμβράνης καὶ τῆς κινητικότητος τοῦ μυϊκοῦ ἴσθου. Κατὰ δὲ τὸν κ. Patain, ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ καθίσταται εἰς τινὰς καπνίζοντας αἰτία δυσπεψίας, ἡ δὲ ἀναιμία παρὰ τισι τούτων πρέπει ἴσως εἰς αὐτὴν νὰ ἀποδίδηται. Ἄλλοι ἱατροὶ ἀναφέρουσιν συμπτώματα γαστραλγιῶν, δυσπεψιῶν μετὰ ναυτίας, ἐρυγμῶν, θερμῆς, πόνων, τανυσμῶν ἐπιγαστρικῶν, παρατηρουμένων εἰς τοὺς ἀπὸ πολλοῦ εἰθισμένους εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ, ἡ δὲ νοσερᾶ προδιέθεσις ἐθεραπεύετο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ταχέως, ἅμα ἐπαύετο τὸ κάπνισμα, ἐπανήρχετο δὲ ἅμα τῇ ἐπαναλήψει αὐτοῦ.

Ὁ καπνός ἐπενεργεῖ οὐχ ἥττον ἰσχυρῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Κατὰ τὸν κ. Peter, «ὁ καπνός εἶναι αὐτόχρομα δηλητηρίον» εἰς τοὺς ἐκ περιπνευμονίας καὶ γαστρικῆς πάσχοντας, ἐνεργεῖ συγχρόνως ἐπὶ τῶν πνευμόνων, τῆς καρδίας καὶ τοῦ στομάχου· ἐπὶ τῶν πνευμόνων, ὡς ἀμέσως δεχομένων αὐτὸν, ἡ μᾶλλον ἐπὶ τῶν νευρωδῶν χαλινῶν τῆς βλενωδῆς μεμβράνης, τῶν ἀκουστικῶν ὀργάνων, καὶ οὕτω ἐπιφέρει πάθησιν ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ βηχὸς μέχρι τοῦ καυστικοῦ ἀσθματος. Ἐπίσης ἐπενεργεῖ ὁ καπνός ἐπὶ τῆς καρδίας, ἐννοῶ δὲ τὰ νεύρα αὐτῆς, ἐπιφέρει ἐκτὸς τῶν ἀταξιών τοῦ σφυγμοῦ, παλμοῦς κ.λ. «Ὁ καπνός,» λέγει ἀφ' ἑτέρου ὁ κ. Jacquemart, ἐπιφέρει συχνάκις βῆχα ἢ μᾶλλον δύσπνοιαν ἐπαχθῆ καὶ ἀγωνιώδη μάλιστ' αὐτῶν, καὶ τοὶ προσωρινῶς καὶ ἐλαφρῶς ἐπερχομένην τὴν ἐσπέρην εἰς ἐκείνους, οἵτινες κατὰ κόρον ἐκάπνισαν τὴν ἡμέραν.

Σπουδαίαι εἰσὶν ἐπίσης αἱ ἐκ τοῦ καπνοῦ προερχόμεναι διαταράξεις τῆς κυκλοφορίας. Ἐν ὑπομνήματι, ἀναγνωσθέντι ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν κατὰ τὸ 1862, ὁ Beau ἀποδίδει εἰς τὸν καπνόν τὸν στηθικὸν κατάρρου· ἡ γνώμη αὕτη συνάδει πρὸς τὰ φυσιολογικὰ πειράματα, ἅπερ οἱ Cladue Bernard, Blatin, Julien Vulpien ἐποίησαν διὰ τῆς νικοτίνης εἰς ζῶα. Παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ σημειοῦσι παλμοῦς, συστολὴν τοῦ

θώρακος, δύσπνοιαν, καρδιακούς πόνους ἐκτεινομένους μέχρι τῶν ὤμων. Ὁ κ. Emile Decaisne ἐβεβαίωσε, ὅτι ἐπὶ 88 ἐργατῶν καπνίζόντων οἱ 21 ὑποφέρουσιν ἐξ ἀταξίας σφυγμοῦ, ἐσχάτως δὲ ὁ αὐτὸς παρετήρησεν, ὅτι ἐπὶ 43 γυναικῶν καπνίζουσῶν 8 ὑπέφερον ἐξ ἀταξίας τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Ὁ κ. Gelineau παρετήρησεν ἐπιδημίαν στηθικοῦ κατάρρου ἐν τῷ πληρωματι τοῦ πλοίου «Embascade». Πάντες αἱ πάσχοντες ἐκάπνιζον ὑπερμέτρως, οἱ νεώτεροι μάλιστα εἶχον πάντοτε τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα. Ἐδέησε νὰ ἀπαγορευθῇ ἀπολύτως ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ὁ κ. Peter ἐπέστησε προσέτι τὴν προσοχὴν ἐπὶ παθήσεως παραδοξοτάτης. Οἱ ἀπὸ πολλοῦ καπνίζοντες, πλησιάζοντες δὲ ἡ ὑπερβάντες τὸ 40 ἔτος, αἰσθάνονται ἐνίοτε πόνον θλιβόμενοι κατὰ τὸ τρίτον ἀριστερὸν μεταπλευρίον παρὰ τὸ στήθρον. Ἀποδίδει δὲ τὸν πόνον τοῦτον εἰς νοσερὰν κατάστασιν, προερχομένην ἐξ ἀπορροφήσεως καπνοῦ ὑπὸ τοῦ βρεμακίου γαγγλίου. Ἄν ὁ πάσχων παύσῃ τὸν καπνόν, ὁ πόνος βαθμυδῶν ἐξελίφεται.

Τὸ ἐπιβλαβὲς τοῦ καπνοῦ ἐπιφαίνεται ἐφ' ὅλου τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἐκδηλούμενον μεταξὺ ἄλλων ἀποτελεσμάτων διὰ τοῦ τρόμου. Οὐχὶ σπανίως ὁ καπνίζων ὑπόκειται εἰς κεφαλαλγίας, εἰς θαμβώσεις καὶ σκοτοδίνην· ἐνίοτε δὲ τὸ βῆμά του εἶναι σφαιερῶν. Παρατηρήθησαν συμπτώματα ἐπιληψίας καὶ delirium tremens, προερχόμενα ἐκ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ. Ὅτε δὲ οἱ καπνίζοντες ἐπιμένουσιν εἰς τὰς ἔξεις αὐτῶν, προσβάλλονται ἐνίοτε ὑπὸ εἶδος ἀμβλύτητος τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, ἡλιθιότητος καὶ παραλυτικῆς παραρροσύνης.

Εὐτυχῶς εἶσι σπάνια αἱ σπουδαῖαι ἐγκεφαλικαὶ διαταράξεις· ὅμως ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι παρὰ πολλοῖς ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἀμβλύνει τὴν μνήμην καὶ τὴν ὄρασιν. Ὁ κ. Bertillon ἔσχε τὴν ἰδέαν νὰ ἐξετάσῃ, τίς ἦτο ἡ ἀναλογία τῶν καπνίζόντων καὶ τῶν μὴ καπνίζόντων σπουδαστῶν τῆς πολυτεχνικῆς σχολῆς, κατὰ τὸ 1855-56, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἀξίας ἐνὸς ἐλάστου. Ἀναλόγως ἀπογραφικῆς ἐρεύνης ἐποιήσαντο κατόπιν οἱ κ.κ. Deré, Elie, Goulert περὶ τῶν μαθητῶν τῆς αὐτῆς σχολῆς κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ 1874-1875, καὶ ὁ κ. Constans περὶ τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν ὀδῶν καὶ γεφυρῶν, τοῦ ἀνωτέρου διδασκαλείου, τῆς ναυτικῆς σχολῆς τῆς Brest καὶ πολλῶν ἄλλων μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν λυκείων, ἡ διαφόρων ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων κατὰ τὰς ἐξετάσεις τοῦ 1878. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐρευνῶν τούτων φαίνεται προκύπτει, ὅτι οἱ ἀριστεύσαντες μαθηταὶ οὐδέποτε ἢ ὀλίγον ἐκάπνιζον. Ἀναφέροντες τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Lagneau ὁμολογοῦμεν, ὅτι δὲν θεωροῦμεν αὐτὰ πολὺ ἰσχυρὰ. Τὸ πρῶτον εἶναι περίπλοκον, ὥστε δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ

σπουδαία ἡ ἐπίδρασις τοῦ καπνοῦ, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἐν τοῖς μελετητήρισι οὐδαμῶς καπνίζουσιν. Ἡ ἐνέργεια τοῦ καπνοῦ ἐπὶ τῶν ὀπτικῶν διαταράξεων εἶναι πολλῶ προφανεστέρη. Πολλοὶ ἀμαρτωτικοὶ ἀνήκουσιν εἰς τοὺς κατὰ κόρον καπνίζοντας. Κατὰ τὸν κ. Woodenvorth, ἡ παράλυσις, ἡ ἐξασθενίσις τοῦ ἀμφιβλαστροειδοῦς χιτῶνος καὶ συχνάκις ἡ μερικὴ ἀτροφία τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου προσέρχονται ἐκ τῆς υπερβολικῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Οἱ κ. Demarres πατὴρ Guignet, Nettleshib καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὀφθαλμολογοὶ συχνάκις ἀνεγνώρισαν συμπτώματα ἀμβλυωπίας, ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης προερχομένης. Ἐθεράπευον δὲ ταύτην διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ καπνίσματος. Κατὰ δὲ τὸν κ. Sichel, ὀλίγοι εἶναι οἱ καπνίζοντες πλεῖον τῶν 20 γραμμαρίων καπνοῦ καθ' ἑκάστην, χωρὶς νὰ ἐξασθενήσωσιν αἱ φρένες αὐτῶν.

Κατὰ τὰ πειράματα καὶ τὰς παρατηρήσεις τῶν κ.κ. Depieris, Behier, Martin-Damourette, Kostial, Delaunay, κ.λ. ἡ ἐπιρροή τοῦ καπνοῦ ἐπεκτείνεται εἰς πολλὰς ἄλλας σπουδαίας λειτουργίας τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ, ἄς παραβλάπτει. Τούτου ἐνεκα ὅμως δὲν πρέπει καὶ νὰ περιπίπτωμεν εἰς ὑπερβολὰς, ἀποδίδοντας, ὡς τινες ἐποίησαν, εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γενήσεων καὶ τὴν μείωσιν τοῦ ἀναστήματος· εἰς τοῦτο οὐδόπως πταίει ὁ καπνός, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι τοιαύτη μείωσις οὐδαμῶς ὑφίσταται· τὰ ἀναστήματα τῶν νεωτέρων γενεῶν δὲν ἐμειώθησαν. Ἐπειδὴ ὁ ἐλάχιστος ὄρος τοῦ ἀναστήματος τῶν παραδεκτῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν περιώρισθη ἀπὸ 1μ. 56 εἰς 1μ. 54, οὐχὶ εὐλόγως συνήγαγον τινες, ὅτι ἡ γενεὴ ἡμῶν ἐξεφυλλίσθη. Οἱ κ.κ. Boudin καὶ Broca ἀπέδειξαν τοῦναντίον, ὅτι ὁ μέσος ὄρος τοῦ ἀναστήματος τῶν ἐπιτηδείων εἰς στρατεύσιν αὐξάνει μᾶλλον ἢ ἐλαττοῦται. Ὁ ὄρος τοῦ ἀναστήματος τοῦ καταλλήλου πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν περιώρισθη ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν λόγον, ὅτι οἱ μικρόσωμοι οἱ ἔχοντες λίαν περιωρισμένην τὴν θωρακικὴν περίμετρον, συνήθως ἐκέρχονται πλείονα δύναμιν ἀντιστάσεως ἀπὸ τοὺς ὑψηλοσώμους, ἀλλ' ἔχοντας τὴν θωρακικὴν περίμετρον στενωτέρην. Ὅπως ἐν τῇ ἀρκεί νὰ βίψῃ τις βλέμμα ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς Γερμανίας, ὅπου καπνίζουσιν ὀλιγώτεροι ἢ ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως βεβαιώθη, ὅτι οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν ὁ καπνός, τοῦλάχιστον πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Σχεδὸν κατὰ βῆμα ἠκολούθησαμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀκαδηματικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν διαφόρων παθῶσεων, τῶν προξενουμένων ἐκ τῆς κατακόρου χρήσεως τοῦ καπνοῦ. Ἡ ἀπαριθμῆσις αὐτῶν εἶναι ἡμιστι ἐνθαρρυντικὴ εἰς τοὺς καπνίζοντας, ἀλλ' ὁ κ. Jules Guérin, προφανῶς ἐχθρὸς ἀδιάλλακτος τοῦ καπνίσματος, εὖρεν ὅτι

δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Lagneau παρουσιάζει πίναν δὲν ἦτο ἀρκούντως ζοφερός, καὶ ἐπεχείρησε συμπλήρωσιν καὶ διόρθωσιν αὐτοῦ. Ὑφίστανται δύο εἰσαιρέσει κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ, γράφει ὁ Guérin ἢ μία τούτων, πρὸ πολλοῦ ἰδρυθεῖσα, σκοπεῖ ἐν ταύτῃ τὴν καταπολέμησιν τῆς καταχρήσεως τῶν πνευματωδῶν ποτῶν ἢ εἰσαιρέσει αὐτῆ ἀνεγνωρίσθη ὡς κοινωφελῆς. ὅπως κέρδος πάντοτε εἶναι, ἂν ἀπονεμηθῇ καὶ εἰς τὴν ἐτέραν τὴ αὐτὴ προνόμιον, διότι οὐδαμῶς βλάπτει πᾶσα προσπάθεια πρὸς καταπολέμησιν τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ, ἥτις εἶναι ἡ βεβαιότερα, καίπερ μὴ κατανοηθεῖσα μέχρι τοῦδε, αἰτία τῆς ἐπὶ τὰ χεῖρω τροπῆς τοῦ ἀνθρωπίνου ὄργανισμοῦ. Αἱ ὑπὸ τοῦ κυρίου Lagneau σημειωθεῖσαι ἀσθενεῖαι ταύτην ἔχουσι κυρίως τὴν πηγὴν, ἥς βραδέως μὲν ἐπέρχονται τ' ἀποτελέσματα, ἀλλὰ τὸ δηλητήριον παρασκευάζει τὸ κακὸν ἀπὸ μακροῦ χρόνου. Ὑπολογίζουσι τὴν λανθάνουσαν αὐτοῦ βραδείαν ἐνέργειαν τοῦ καπνοῦ οἱ καπνίζοντες, οἵτινες βεβαιοῦσιν, ὅτι ὁ καπνὸς εἶναι ἀπολύτως ἀβλαβὴς αὐτοῖς; Κατὰ τὴν περίληθον ἐκείνην τῆς φαινομένης ἀβλαβείας ἢ χρησιμῆς τοῦ καπνοῦ δημιουργεῖ ἐν τῷ ὄργανισμῷ εἰδικὴν κατάστασιν διαρκῆ, ἀναγνωρίζομένην ἐκ τῆς χροῖας τοῦ δέρματος. Ἄλλ' οἱ ἀντιλέγοντες φέρουσι τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι τινὲς τῶν καπνιζόντων ἀπονήσκουσι προσηθέτως τὴν ἡλικίαν. Τοῦτο ἀναιρεῖ ὁ κ. Guérin, παρατηρῶν, ὅτι αἱ τοιαῦται περιπτώσεις ἐξαιρετικῆς ἀντιστάσεως ὑπομνήσκουσι τὸ παράδειγμα τοῦ δυστυχοῦς βασιλέως τῆς Μακεδονίας (γρ. Πόντου) τοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπισθέντος εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ δηλητηρίου, ὥστε κατέστη ἐπὶ τέλει ἀδύνατος ἢ δηλητηρίαις αὐτοῦ. Ὅπως πεισθῶσιν οἱ καπνίζοντες περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τοῦ καπνισμοῦ, ἀνάγκη νὰ καταδειχθῇ αὐτοῖς τὸ ὑποκλινόμενον καὶ διηνηκεῖς τῆς ὀλεθρίας αὐτοῦ ἐπηρείας. Καὶ καταδεικνύεται τοῦτο προχειρῶς διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ προσφιλῶς αὐτοῖς ὄργανου. Ὁ ἰδιαιτέρας χρωματισμὸς τῆς καπνοσύριγγος μαρτυρεῖ ἀριθμῶς τὴν ἀκατάκταστον ἀπορρόφησιν τοῦ καπνοῦ. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἴπη τις, ὅτι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς καπνίζοντας συμβαίνει τοιαύτη ἀπορρόφησις, καὶ τοῦ χρόνου προϊόντος προσλαμβάνουσι τὸ χροῖμα τῆς καπνοσύριγγος αὐτῶν. Ὁ κ. Moutain ἱατρὸς ἐν Λυὼν βεβαιοῖ, ὅτι ἐν νεκροφάνει καπνιζόντων εὗρε τὰ ὅσα τοῦ νεκροῦ κίτρινα, καὶ τρόπον τινὰ χρωματισμένα διὰ καπνοῦ.

Ἄλλ' ὁ κ. Guérin δὲν περιορίζεται εἰς ταῦτα μόνον. Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ καπνοῦ διατείνεται, ὅτι ἐξικνεῖται καὶ ἐπέκεινα τοῦ τάρου. Ἐάν ἦναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἔξις τοῦ καπνίζου δημιουργεῖ ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ ὄργανισμῷ ἰδίαν κατάστασιν, ἰδιάζουσαν οὕτως εἶπεῖν ἰδιοσυγκρασίαν ἡμιπαθολογικὴν, δὲν δύναται τις νὰ συμπεράνη, ὅτι οἱ κα-

πνίζοντες μεταδίδουσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν ἐκ τῆς τοιαύτης ἰδιοσυγκρασίας; Οὕτω δὲ ἢ ὀλεθρία ἐπηρεία τοῦ καπνοῦ προσβάλλει οὐ μόνον τὰ ἄτομα, ἀλλὰ προσέτι καὶ τὸ γένος!

Μεθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας ταύτας, ἡ Ἀκαδημία τῆς ἰατρικῆς ἔχουσα ἤδη ἐσχηματισμένην γνώμην περὶ θέματος οὐδὲν ἐνέχοντος τὸ καινόν, ἦτο δύσκολον νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὰ πορίσματα τοῦ εἰρηγοῦ. Ὅθεν ἀπαντῶσα εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. ὑπουργοῦ ἀπεδέχθη τὰς ἐπομένους προτάσεις, διατεταγμένους οὕτω:

1) Πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας ὑγείας ἀνάγκη νὰ καταστῇ γνωστὴ ἢ ἐπιβλαβὴς ἐπιρροή, ἂν δύναται νὰ ἔχη ἢ ἐπέμμετρος χρῆσις τοῦ καπνοῦ.

2) Ἡ ἐπιβλαβὴς αὐτῆ ἐπιρροὴ εἶναι ἀποδεικνύμενη ἐκ τοῦ συνόλου γεγονότων καὶ συμπερασμάτων, ἅτινα ἀσπάζεται ἢ ἐπιστήμη.

Προφανῶς τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόλυτος θρίαμβος τῶν κατὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ καπνοῦ εἰρηγῶν. Ὅμως, καίπερ ἐπιδοκιμάζοντες τὰ σωφώτατα πορίσματα τῆς Ἀκαδημίας τῆς ἰατρικῆς, παρατηροῦμεν ὅτι ταῦτα ἀφ' ἑαυτῶν ἐπεβάλλοντο καὶ οὐδεμίαν παρίστατο χρεῖα τόσῳ αὐστηροῦ σκεπτικοῦ. Ἡδύνατο δὲ ἀπλοποιούμενα νὰ συνοψισθῶσιν ἐν τῇ λακωνικῇ ταύτῃ ῥήσει:

«Ἡ ὑπερβολὴ τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ βλάπτει» Ἄλλ' ὑπάρχει ἀξίωμα ὑπὸ πάντων ὁμολογούμενον, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ὑγεινῇ «ἡ ὑπερβολὴ ἐπὶ πᾶσιν ἐστὶν ἐλάττωμα». Ἡ Ἀκαδημία εὐλόγως δὲν ἠδύνατο νὰ ποιηθῆται ἐξαιρετικὸν τοῦ κανόνος ὑπὲρ τοῦ καπνοῦ. Ποτήριον ὕδατος εἶναι ἀβλαβέστατον, καὶ ὅμως ποτήριον ὕδατος πινόμενον ἀλλεπικλήτως ἐπιφέρει δυσπεψίαν. Ἐν καλῶν σιγάρων οὐδόλωος εἶναι ἐπιβλαβές, ἐνῶ πολλὰ καλὰ σιγάρων δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν ἀσθενείας. Πᾶν μέτρον ἄριστον. Ἐν τούτοις εἶναι δυστυχῶς ἀνακρίρρητον, ὅτι πάντες οἱ καπνίζοντες ποιοῦνται κατάχρησιν, ἀκριβῶς ὡς ἔλεγεν ὁ Jules Guérin, διότι ἡ ἐπηρεία τοῦ καπνοῦ εἶναι βραδεία καὶ ἀνεπαίσθητος ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ. Ὁ καπνίζων ὁμοιάζει τὸν ὀπιόφρον, αὐξάνει ἀδικλείπτως τὴν δόσιν χωρὶς νὰ προσέχη. Οὗτος εἶναι ὁ κίνδυνος, ἐφ' οὗ δέον νὰ ἐπιστηθῇ συντόμως ἢ ποσοχῆ τῶν καπνιζόντων.

Ὁπωσδήποτε τὰ ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα τοῦ καπνοῦ φαίνονται ἡμῖν ἀναμφισβήτητα ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου, τῆς καταχρήσεως ἐκ ποδὸς τιθεμένης, παρουσιάζεται τὸ ζήτημα, τίνα τὰ ἐπιστημονικῶς ἀποδεικνύμενα γεγονότα καὶ πορίσματα, ὅτι ἡ μεμετρομένη χρῆσις τοῦ καπνοῦ δὲν ἐνέχει ὡσαύτως πλεονεκτήματά τινα. Τίς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ὁ καπνὸς τιθεῖ τὸν ὄργανισμὸν εἰς κλινοφανῆ τινὰ παθολογικὴν κατάστασιν, δὲν τροποποιεῖ τὸ πρὸς τινὰ νοσήματα ἐπιρροπῆς αὐτοῦ, καὶ δὲν καθίσταται παράγων προφυλακτι-

κὸς κατὰ πολλῶν κινδύνων; Ὁ εἰρωνεῖα τῶν ἀνθρωπίνων! Ἡ γῆ στρέφεται περὶ αὐτὴν καὶ μετ' αὐτῆς αἱ ἰδέαι. Ἐάν ποτε αἱ προστατευτικαὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσαιρέσει κατάρθουν νὰ περιστείλωσι σπουδαίως τὸν ἀριθμὸν τῶν καπνιζόντων, ἡ Ἀκαδημία θὰ προσκαλεῖτο ἴσως ὅπως ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἀντιθέτου ζητήματος, περὶ τῆς σωτηρίου ἐπιρροῆς τοῦ καπνοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὄργανισμοῦ!

[Journal des Débats].

ΠΟΥΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡ

[Ἐκ τῶν τοῦ Paolo Mantegazza].

Ὁ καύσων εἶναι ὑπερβολικὸς, καὶ οἱ ἀναγινώσκατε ἴσως τὸ ἔργον μου τοῦτο ἐν τῷ σκιάφωτι δωματίου κεκλεισμένου καὶ ἐν στάσει ὄριζοντεῖς. Ἐγὼ δὲ, ἐπίσης ὑπναλῆος καὶ κατὰκοπος, θεωρῶ με ἀπλανῆς ὄμμα τοὺς κύκλω μου εὐρισκόμενους πολυαριθμούς τόμους. Ὁ πούς μου δὲν κινεῖται ἵνα με μετενέγκῃ ἐγγὺς αὐτῶν, καὶ ἡ χεῖρ μου, ἐν πλήρει μετ' αὐτῷ συναννοῖται ὀκνηρίως, δὲν ἐκτείνεται ἵνα τοὺς λάβῃ.

Ἐπιτρέψατέ μοι ὅθεν ἵνα, χωρὶς νὰ κινήθω, χωρὶς νὰ ἐξέλθω τοῦ κυρίου ἐμαυτοῦ θεωρήσω καὶ μελετήσω μεθ' ὑμῶν τὸν ὀκνηρὸν τοῦτον πόδα, τὸν μὴ θέλοντα νὰ κινήθῃ, καὶ τὴν ὀκνηρὰν ταύτην χεῖρα, τὴν ἰθρόνουςαν ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ ὅτι θ' ἀνυψώσῃ καὶ θ' ἀναδιψήσῃ τὰ περὶ ἐμὲ νεὰ βιβλία.

Πούς καὶ χεῖρ εἶναι δύο τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν τούτοις πόση ζωὴ περιλαμβάνεται ἐν αὐτοῖς, πόσοι ποιηταὶ ἐκολλήκευσαν αὐτὰ διὰ τῶν στίχων των, πόσοι ἐπιστήμονες τὰ ἐμελέτησαν! Δικαίως ἐν Γερμανίᾳ λέγουσι περὶ πράγματος καλῶς γενομένου ὅτι «ἔχει χεῖρα καὶ πόδα». Das (Ding hat Hand und Fuss), ὁ δὲ Βαλλενστάιν εἶχε πολλὴ δίκαιον εἰπὼν, ἅμα ἀνέγνω τὴν κομισθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ σουηδοῦ συνταγμακτάρου ἐπιστολὴν:

Der Brief hat Hand und Fuss. Es ist ein Klug Verständig Haupt Herr Wrangel, dem Ihr dienet.

Ὁ πούς καὶ ἡ χεῖρ εἶναι τὰ δύο ἄκρα τοῦ εἰλεακοῦ καὶ τοῦ θωρακικοῦ τόξου, ἐπειδὴ δὲ παραλλάσσουσι τὰ ὄργανα ταῦτα παρὰ τε τοῖς πύθκοις καὶ ταῖς διαφόροις ἀνθρωπίναις φυλαῖς, ὄφειλον νὰ ὦσιν ἀποκλειστικῶς θέμα μελέτης τῆς ἀνατομίας. Πλὴν καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, ἡ ἐπιστημονικὴ ὑπεροψία καὶ ἡ χυδαία παρατήρησις, ἐπεμβαίνει ἀπρόσκλητοι εἰς τὸ ζήτημα, ἐνόθευον τὸ ἀληθές. Ἀπόδειξις τούτου ἔστω ὁ ὑπὸ τοῦ Κυβιέρου δοθεὶς ὄρισμός τῆς χειρὸς καὶ ἡ χειρομαντεία, ἐπιστήμη ψευδής, ἥτις καὶ σήμερον ἐστὶ ὑπάρχει ἡμιθανής, ὡς τελευταῖον λείψανον τῆς ἄλλοτε ἀστρολογίας.

Μόνος ἐπιστημονικῶς ὀρισμὸς τῆς χειρὸς εἶναι ὁ ἔξις τοῦ Vieg d' Azyr ἢ χεῖρ εἶναι ἡ ἐσχάτη ἄκρη τοῦ θωρακικοῦ τμήματος τῶν ἀνωτέρων ἐνσπονδύλων. Ὁ Hunley ποιεῖται διάκρισιν μεταξύ χειρὸς καὶ ποδὸς διὰ λόγους ἀνατομικούς. Ὁ Bure διακρίνει ἀλλήλων τὰ μέλη ταῦτα ἕνεκα τῆς διαφόρου χρήσεως ἐκάστου. «Χεῖρ, λέγει, εἶναι ἐν ἄκρον, ὅπερ χρησιμεύει ἰδίως πρὸς ἀφῆν καὶ πίεσιν» πούς εἶναι ἄκρον χρησιμεῖον ἰδίως πρὸς στάσιν καὶ κίνησιν». Τοῦ Vieg d' Azyr ὁ ὀρισμὸς εἶναι ἄριστος ὑπὸ ἀνατομικῆν ἔποψιν, ὁ τοῦ Bure εἶναι ἄριστος ὑπὸ φυσιολογικῆν. Ὁ Κυβιέρους ἀπειναντικῶς ἔδωκεν ὄρισμὸν κάκιστον ὑπ' ὅλας τὰς ἐσφύσεις. «Ἡ χεῖρ, λέγει, διακρίνεται τοῦ ποδὸς ἐκ τῆς ἰδιότητος ἂν ἔχει ν' ἀντιτάσῃ τὸν ἀντίχειρα πρὸς τὰ λοιπὰ δάκτυλα καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰ μικρότερα τῶν ἀντικειμένων». Ἄρα οἱ Κινεζοὶ κωπηλάται, οἱ ἀντιτάσσοντες τὸν ἀντίχειρα τοῦ ποδὸς καὶ δι' αὐτοῦ κρατοῦντες τὴν κόπην, ἔχουσι τέσσαρας χεῖρας; ἄρα ὁ ζωγράφος Ducor-net, ὁ Ledgewood, ὅστις διὰ τοῦ ποδὸς ἐλάμβανε βελόνην, ὁ βιολιστὴς Οὐνθαμ, ἐν εἰδομεν κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐν τοῖς θεάτροις τῆς Εὐρώπης δὲν μετεχειρίζοντο τὸν πόδα τοῦ Κυβιέρους ὅπως ὁ μὲν ζωγράφος, ὁ δὲ βάλων, ὁ δὲ παιζῆν τὸ βιολίον. Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουσι πύθκοι ἔχοντες τὸν ἀντίχειρα ἀτροφικῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ κεκρυμμένον ὑπὸ τῷ δέρματι, ἄλλων δὲ πάλιν ὁ ἀντίχειρ λίαν ἀτελῶς ἀντιτάσσεται. Λοιπὸν, κατὰ τὸν Κυβιέρους, οἱ πύθκοι ἐκείνοι δὲν ἔχουσι χεῖρας, ἐνῶ αὐτὸς οὗτος ὁ μέγας Κυβιέρους, θέλων ν' ἀπορύγη τὴν σύγχυσιν καὶ νὰ διακρίνῃ τὸν ἀνθρώπον τοῦ πύθκου, διὰ τινος ἰσχυροῦ ὀρισμοῦ τοῦ ἐπερύλαξε τῷ πρώτῳ τὴν τιμητικὴν θέσιν τῶν διεύρων καὶ κατέταξε τὸν δεῦτερον μεταξύ τῶν τετραχειρῶν. Οὐδ' αὐτοῦ τοῦ μεγάλου γάλλου παλαιοντολόγου ἡ μεγαλοφυΐα ἠδυνήθη νὰ βελτιώσῃ τοὺς πάντοτε ἀσχερεῖς ὀρισμούς καὶ κατατάξῃ. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τούτοις διαμένει ὅ,τι ἦτο, εἴτε τῷ ἀποδοθῇ ἡ βασιλεία τῶν ζώων, εἴτε μεταξύ τῶν πύθκων καταταχθῇ. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο πόδας καὶ δύο χεῖρας. Ἄλλ' ἐν ἡμῖν αἱ δύο λειτουργεῖαι τοῦ λαμβάνειν καὶ τοῦ περιπατεῖν εἶναι διακεκριμέναι ἀλλήλων, διὰ μάλλον ὀρισμῶν καὶ ἀκριβεστέρων ὑποδιαιρέσεως, ἐνῶ ὁ πύθκος μετεχειρίζεται καὶ τὴν χεῖρα ὅπως περιπατῆ καὶ τὸν πόδα ὅπως λαμβάνῃ, ἐπομένως παρ' αὐτῷ ἡ χεῖρ εἶναι ἀτελής ὡς χεῖρ, καὶ ὁ πούς εἶναι ὀλίγον τέλειος ὡς πούς; ἀμώτερα ὅμως χρησιμεύουσι ἰσομετρῶς αὐτῷ εἰς τὴν ἀναρρητικὴν ζωὴν ἢ ὠριεῖται νὰ διάγῃ.

Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἀνατομία τῆς χειρὸς ἀποδεικνύει πασιδῆλως ὅτι τὸ μέλος ἐκεῖνο κατασκευάσθη ὅπως λαμβάνῃ, ἐνῶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὅσπου τοῦ σκέλους μέχρι τῆς τελευταίας φάλαγγος τοῦ μυῶνος τοῦ ποδὸς, τὸ πᾶν δηλοῖ

ὅτι ὁ ποῦς ἐπλάσθη ὅπως περιπατῆ. Ἡ φύσις διὰ τῶν πολλῶν τῆς ἐργασίας ὑποδικιρέσεων ἀποδίδουσα εὐκινησίαν εἰς τὴν χεῖρα καὶ στερεότητα εἰς τὸν πόδα ἐβλάσθη εἰς τὸ ἔσχατον τῆς τελειότητος ὄριον.

Τοῦ ἀνθρωπίνου ποδὸς τὸ μέγεθος παραλλάσσει κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἀνάστημα καὶ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος. Ἀλλὰ καίτοι τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι ἴσα παρὰ δύο διαφόρους ἀνθρώπους, ἐν τούτοις παρατηρεῖται ἐνίοτε ἀνισότης ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ποδός, ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς τῆς φυλῆς. Ὡς πρὸς τὸ διάφορον τοῦ ποδός μέγεθος ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν ἰδέα, ἣν ἐπέπνευσαν αἱ προλήψεις καὶ τινες ἄλλοι λόγοι. Καλοῦμεν ἀριστοκρατικὸν τὸν μικρὸν πόδα καὶ ἀγενῆ τὸν μεγάλον, εἰς λίαν στενόχωρον θέσιν ἠθέλομεν ὅμως εὑρεθῆ ἂν ἐξήτοῦμεν νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν περὶ ἱεραρχίας ταύτην κρίσιν ἡμῶν, ἥτις ἀξιοῖ νὰ βηολογηθῆ τὴν εὐγένειαν τοῦ γένους, τὴν λαπιότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ αὐτὴν ἴσως τοῦ πνεύματος τὴν ἀξίαν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ποδός. Τῆ ἀληθείᾳ λίαν συγκεχυμένοι ἠθέλομεν φανῆ ἀναλογίζομενοι ὅτι οἱ ταπεινοὶ Quichuas τοῦ Περού καὶ οἱ Ζόας τῆς Ἰνδικῆς ἔχουσι τοὺς πόδας λίαν μικροὺς, ἐνῶ ἀπεναντίας ἡ φυλὴ ἡ δωρησασα ἡμῖν τὸν Νεύτων καὶ τὸν Σαίξπηρον στηρίζεται ἐπὶ πελάτων εὐρωστοτάτων. Ἴσως ἡ ἀριστοκρατικὴ ἀξία, ἡ ἀποδιδωμένη εἰς τὸν μικρὸν πόδα προήλθεν ἐκ τῆς συγκρίσεως μεταξὺ δύο φυλῶν, ὧν ἡ μὲν νοσημονεστέρη καὶ κυρίαρχος εἶχε τοὺς πόδας μικροτέρους ἢ ἡ ἄλλη, κατωτέρα τὴν νοσημοσύνην καὶ ὑπόδουλος. Ἴσως ἡ σύγκρισις μεταξὺ τοῦ ποδός εὐγενοῦς τινος, κεκλεισμένου ἐντὸς στενοτάτου ὑποδήματος, καὶ τοῦ ἐλευθέρου καὶ εὐρέως ποδός ἀνυποδήτου χωρικοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν χυδαίαν ταύτην πρόληψιν.

Ἀληθεστέρη εἶνε ἡ ὑπὸ αἰσθητικῆν ἐποψιν περὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ποδός κρίσις. Ἀπὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων παρ' ἡμῖν ταῖς ἐξευγενισμέναις φυλαῖς, γαίονται καὶ ἐπομένως εἶναι ὠραϊότεροι οἱ μικροὶ πόδες. Τοὺς νόμους καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῆς αἰσθητικῆς ὄρισεν ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ δὲ ἡ γυνή, καὶ ὅταν ἔχη τὸ αὐτὸ μὲ ἡμᾶς ἀνάστημα, ἔχει πάντοτε μικρὸν τὸν πόδα, ὠνομάσαμεν ὠραίους τοὺς πόδας ὅσοι διὰ τὴν μικρότητά των προσήγγιζον καὶ παρωμοιάζον πρὸς τὰ προσφιλῆ ἄκρα τῶν θυγατέρων τῆς Βύας. Πιστεύω ὅμως ὅτι αἱ ρίζαι τῶν κρίσεων ἡμῶν τούτων κινῶνται βαθύτερον. αἱ πρῶται δ' αὐτῶν ἀρχαὶ δέον ν' ἀναζητηθῶσιν εἰς τὰ ἀρχαιότερα στρώματα τῆς ἡμετέρας ψυχολογίας. Μία τῶν ριζῶν εἶνε καὶ αὕτη ὁ ἔρωσ, ὀνειροπόλος πάντοτε καὶ καταγοητευόμενος ὑπὸ μικροῦ τινος ποδός, ἠλάττωσεν ὅσον τὸ δυνατόν πᾶσιν τοῦ ποδός τούτου μετὰ τῆς γῆς συνάφειαν, ἐν τῷ ἐλαφρῷ δ' ἐκείνου βαδίσματι νομίζει ὅτι προαισθάνεται τὸν ἄγγελον, ἔχοντα πόδας χάριν μόνον τῆς

συμμετρίας τοῦ σώματος καὶ κατὰ πλεονασμόν. Δυστυχῶς ἡ ὑπὸ ἀνατομικῆν ἐποψιν αἰσθητικὴ τοῦ ποδός ἀνευρίσκειται μόνον εἰς τὸ νήπιον, ὅπερ δὲν ἐφόρυσεν ἔτι ὑποδήματα, καὶ εἰς τὰ μαρμαρίνα ἀγάλματα, ἅτινα δὲν θέλουσι φορεῖται ποτέ. Τὰ ὑποδήματα μᾶς ἐστρεβλώσαν ἐν τοῦ σώματος ἡμῶν μέλος, πλασθὲν ὑπὸ τῆς φύσεως τόσον ὠραῖον, καὶ σήμερον πολλακίς ἐν τοῖς ὄνειροις τῆς κοσμικῆς αἰσθητικῆς προτιμῶμεν τὴν Ἀφροδίτην μετ' ὑποδημάτων καὶ περικνημίδων, διότι ἐκεῖ που ὑπάρχει πάντοτε ἀτέλειά τις, ἥτις εἶνε ἀνάγκη ν' ἀποκορυθῆ.

Ἡ χεῖρ εἶνε μετὰ τὴν κεφαλὴν τὸ μᾶλλον ἀνθρώπινον τοῦ σώματος ἡμῶν μέλος, καὶ οὐχὶ ἄνευ λόγων σπουδαίων οἱ ἀνατόμοι, οἱ φυσιολόγοι, οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ποιηταὶ ἀφιέρωσαν αὐτῇ τόσα ἐγκώμια καὶ τόσους ὕμνους ἐνθουσιώδεις.

Πόσα δύναται νὰ εἴπῃ, πόσα δύναται νὰ πράξῃ ἡ χεῖρ! Ὅταν αὕτη ἐργάζεται, δωρεῖται ἡμῖν τὸν Πάρθενον, τὸν Πύργον τοῦ Γαλιόττου καὶ τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῆς Κολωνίας, τὴν Παργίαν τῆς Καθέδρας καὶ τὴν Δευτέρην Παρουσίαν, τὸ γαλθανάμετρον καὶ τὰς ἀτραμάξας. Ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος ὄφειλε νὰ ἔχη συνεργὸν τὴν ἀνθρωπίνην χεῖρα. Ἡ χεῖρ εἶνε ὁ πρῶτος διερχόμενος, ὁ πρωτεργάτης, ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ μεγάλου ἐργοστασίου, ὅπερ κεῖται ὑπὸ τὸν θόλον τοῦ κρανίου. Πλὴν οὐχὶ πάντοτε τὸ ἐν τῶν ὀργάνων τούτων ἀνταποκρίνεται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ἔτερον. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἀριστοτέχνι τὸ πνεῦμα, παρ' οἷς ὅμως ἡ χεῖρ ὑστερεῖ, ὡς ὑπάρχουσιν χεῖρες σικκιῆς περὶ τὴν τέχνην ἱκανότητος, εἰς ἃς λείπει τὸ ἐμπνεόν αὐτὰς πνεῦμα. Εἶνε καὶ τοῦτο ἐκ τῶν τόσων παραφωνιῶν τῆς φύσεως, ὧν ἕνεκα γεννῶνται τόσοι ἄνθρωποι ἀτελεῖς, τόσα ἔργα ἐξαμβλωματικά ἐν τῇ τέχνῃ.

Ἡ συγγραφή μονογραφίας, βιβλίου πλήρους περὶ χειρὸς, μετὰ μὲν ὡς ἐν τῶν γλυκυτέρων ὄνειρων τῆς ζωῆς μου, ὅπως δὲ ὁ ἰατρὸς Ἀλέξανδρος Ἐσκερ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν πόδα καὶ τὴν χεῖρα λαμπρὰν μελέτην (Hand und Fuss der Menschen), προτίθημαι καὶ ἐγὼ ν' ἀφιερῶσω εἰς τὴν χεῖρα μόνον ἔργον, ἐξετάζον αὐτὴν ἀνατομικῶς καὶ φυσιολογικῶς, ὑπὸ ἐποψιν ἐθνικῆν, αἰσθητικὴν καὶ μιμητικὴν. Μετὰ τοῦτο, εἰς ἀντιπαράστασιν τῆς φυσικῆς ἱστορίας τῆς φυσιολογικῆς χειρὸς, σκοπῶ νὰ παραθέσω τὴν παθολογίαν αὐτῆς καὶ τὰς μεταβολὰς ἃς ὑπέστη ἕνεκα τῶν ἐπαγγελμάτων, τῶν συνθησιῶν, τῶν ἀσθενειῶν.

Πάντα τὰ ἡμέτερα μέλη διέπυσι νόμοι ἀναλογίας καὶ συμμετρίας. Διὰ τοῦτο βλέπομεν αἰετοὺς σχεδὸν μικροὺς πόδας ὅπου ὑπάρχουσι μικρὰ χεῖρες, καὶ τὰνάπαινον εἰς ἄνθρωπον ἔχοντα τὰς ἄκρας τῶν ἀρθρώσεων χονδρὰς καὶ τὰ μέλη βραχέα, βλέπομεν συνηθέστατα χεῖρας καὶ πόδας χονδροὺς καὶ βυναύτους. Οὐδ' ἡ ἀρμονία λήγει

ἐνταῦθα, διότι τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῶν χειρῶν ἔχουσι καὶ ἄλλους νόμους, δι' ὧν συνδέονται μετὰ τῶν ἰδιαιτέρων τροποποιήσεων τοῦ σκελετοῦ καὶ τῶν μελῶν.

Αἱ περὶ σχήματος καὶ τύπου ἀριστοκρατικοῦ τῆς χειρὸς ἰδέαι ἡμῶν συμφωνοῦσι πρὸς τὰ ἐνδόμυχα ἡμῶν αἰσθητικὰ καὶ προλήψεις πληρέστερον ἢ αἱ περὶ τοῦ ποδός. Χεῖρ χονδρὴ καὶ κακὸς σχηματισμὸς, ἔχουσα τὸν ἀντίχειρα βραχὺν καὶ ἥμισυ δυνάμενον ν' ἀντιταχθῆ, εἶνε χεῖρ πιθήκου μᾶλλον ἢ ἀνθρώπου. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται καὶ καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν βραχύτητα τοῦ δείκτου σχετικῶς πρὸς τὸν δακτυλιώτην, ἥτις μετὰ καὶ ἂν διατείνηται ὁ Ἐσκερ, παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὠραιωτάτων παρ' ἡμῖν γυναικῶν.

Ἡ εὐτυχεῖς θνητοὶ, οἱ κρατῶντες ἐπὶ μακρὸν ἐντὸς τῶν ὑμετέρων χειρῶν τὴν χεῖρα γυναικῶς ἀγαπωμένης, μελετήσατε ἐπ' αὐτῆς τὴν ρυτίδα τῆς καρδίας, λείπουσαν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πιθήκου. Αἱ χεῖρες τούτων ἔχουσιν ἐν γένει μόνον ρυτίδας τινὰς, αἵτινες διήκουσι κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους τῆς παλάμης μέχρι τοῦ ἑτέρου, ἐνῶ ἡ ρυτίδα τῆς καρδίας ἔρχεται ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς βάσεως τοῦ δείκτου, καὶ βραίνει μέχρι τοῦ μέσου τῆς παλάμης, σχηματίζεται δὲ ἐκ τῆς κάμψως τῶν τριῶν τελευταίων δακτύλων. Ἐν τῇ ἀπλῇ ἐκείνῃ γραμμῇ ἐμφαίνεται πόση τελειότης ἐνυπάρχει ἐν τῇ γεννημένῃ παρὰ τῆς φύσεως ὑποδικιρέσει τοῦ ἔργου, ἂν δὲ ἐνίοτε ἡ γραμμὴ αὕτη λείπῃ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀπαντᾷται παρὰ τῷ πιθήκῳ, εἶνε οὐδὲν ἥττον ἰδιαίτερον γνώρισμα τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ γενικὸν κανόνα.

Ὁ Desor καὶ ὁ Vogl ἐπονήσαντο παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς μικρότητος τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χαλκοῦ ἀνθρώπων. Σήμερον αἱ μέγισται τῶν χειρῶν θεωροῦνται (δὲν ἠξυῖον δὲ μετὰ πόσης ἀληθείας) αἱ τῶν Ἐλβετῶν. Ἀλλ' ὅταν θέλωμεν νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς μικρότητος τῆς χειρὸς, πρέπει αἰετοὺς νὰ κρίνωμεν αὐτὴν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ὕψους τοῦ σώματος, καὶ ἀκριβέστερον ἔτι κατὰ τὴν τοῦ μήκους τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Ἄν παρτίθετο πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν κλίμαξ, ἐν ἣ ἠθελον κατατάσσεσθαι αἱ χεῖρες τῶν διαφόρων φυλῶν ἀπὸ τῶν μεγαλειτέρων μέχρι τῶν μικροτέρων, κατὰ πολὺ ἠθελον ἐλαττωθῆ ὁ πρὸς τὰς μικρὰς χεῖρας θαυμασμὸς ἡμῶν, καὶ ἡ πρόληψις ὅτι αὗται συνυπάρχουσι μετ' ἄλλων ἐξόχων δώρων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας.

Ἡ χειρομαντεία ἢ χειρογνωμονία ὑπῆρξε προσφιλὴς ἀπασχόλησις τῶν ἡμετέρων προγόνων, καὶ τίς οἶδε πόσοι ἔρωτες καὶ πόσαι συμφοραὶ ἐπῆλθον ἐκ τῶν ἀμοιβιῶν τούτων χειραψιῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπιμόνου ἐξερευνήσεως τῶν γραμμῶν τῆς παλάμης πρὸς διάγνωσιν τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος! Ἡ χειρομαντεία ἦτο ἀγυρτεία, μη-

δεμίαν ὑπόστασιν ἀληθείας ἔχουσα, ἀλλ' ὁ Δ' Ἀπαντινὸς τὸ 1843 ἐνεκαίνισεν νέαν ἐποχὴν ἐν τῇ φαντασιώδει ταύτῃ μελέτῃ τῆς χειρὸς, καταβιβάζων τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν. Ἦτο οὗτος στρατιώτης, καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἰσπανίαν ἐκστρατεῖαν συνήγαγε τὰς πρώτας παρατηρήσεις. Ἐβλάσθη ἐν τῇ θεωρίᾳ αὐτοῦ νὰ διακρίνῃ τοὺς εἰς τὴν κυριωτέρους τύπους τῆς χειρὸς χεῖρα στοιχειώδη ἔχουσαν μεγάλην τὴν παλάμην, χεῖρα ἀναγκαίαν ἐπίπεδον, χεῖρα καλλιτεχνικὴν κωνοειδῆ, χεῖρα ὠφέλιμον τετραγώνον, χεῖρα φιλοσοφικὴν ὀξυῶδη καὶ χεῖρα μικτήν.

Ὁ Carus δὲν ἐδίστασε νὰ ποιήσῃ σπουδαίας μελέτας ἐπὶ τῆς χειρομαντείας, διακρίνας ἐν τῇ χεῖρὶ τέσσαρας τύπους. ἦτοι: χεῖρα στοιχειώδη παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Σάγγου Πάνσα, χεῖρα κινήσεως, παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Μαρίου, χεῖρα εἰαίσθητον παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Τάσσου καὶ χεῖρα ψυχικὴν, παριστανομένην ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὴν χειρομαντεῖαν ἐμπορεῖ νὰ σπουδάσῃ τις θεωρῶν αὐτὴν οὐχὶ ὡς τι περίεργον καὶ γελοῖον, ἀλλ' ὡς προάγγελον μελλούσης ἐπιστημονικῆς ἀληθείας. Αἱ ψευδεῖς ἐπιστήμαι εἶναι ἐμβρυα μολόντων ὀργανισμῶν. Ἡ ἀλχημεία, ἐπιστήμη ψευδῆς, προηγήθη καὶ ἐγέννησε τὴν χημείαν ἢ ἐπιστήμην τῆς μετουσιώσεως τῶν μετάλλων, προηγήθη τῆς μετουσιώσεως τῶν ἀνοήτων τῶν δυνατέων τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἐνότητος τῶν δυνατέων, ἡ φρενολογία προηγεῖται τῆς ψυχικῆς τῆς ἐγκεφάλου, καὶ αὕτη δὲ ἡ ταπεινὴ χειρομαντεία προαγγέλλει μελέτην ἀνθρωπολογικὴν, ἱστορικὴν καὶ ψυχολογικὴν τῆς χειρὸς. Ἡ φαντασία προβλέπει, προειδοποιεῖ, ρίπτει τὸ βλέμμα εἰς μακροὺς ἀποστάσεις. Τὸ λογικὸν ἐπέρχεται κατόπιν καὶ ἐπιτελεῖ ἐκὸν τὴν αὐτὴν πορείαν, ἣν ἡ φαντασία ἐξετέλεσε διὰ τῆς πτήσεως. Ὁ προφήτης εἶναι ἀναγκαῖος, διότι εἶναι ὁ πρόδρομος τοῦ ἐπιστήμονος. X**

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΛΑΚΑΟΥΑΣ

Τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον ἐλκεῖ κατ' αὐτὰς ὁ ἀναξ τῶν Σκωθίγων νήτων Δαβὶδ Καλακαούας ἐπισκεπτόμενος τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἑσπερίας. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἄχει λαοῦ ἐξ ὀλίγων μυριάδων ψυχῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔδαφος εἶνε ἐξαιρετικῶς εὐφορον, ἐσκέπηθη νὰ ἐπισκεφθῆ αὐτοπροσώπως τὴν Εὐρώπην, ὅπως κατορθώσῃ νὰ φέρῃ μετανάστas εἰς τὰ κράτη του. Καὶ ἐν Λονδίῳ καὶ ἐν Βρυξέλλαις καὶ ἐν Βερολίῳ ἀπενεμήθησαν αὐτῷ βασιλικαὶ τιμαί. Ὁ Καλακαούας, ὀμιλῶν εὐχερῶς τὴν ἀγγλικὴν, ἐμποιεῖ εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγόμενους ἀρίστην ἐντύπωσιν. Ἡ ὄψις του εἶνε μελαψή, ὁ δὲ τύπος τῆς μορφῆς του ὁ τῶν φυλῶν τῆς Πολυνησίας. Καὶ λόγῳ ἱματισμοῦ καὶ λόγῳ συμπεριφορᾶς εἶνε Εὐρωπαῖος εὐπατρίδης. Ἐν Βερολίῳ, συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ συντάκτου γερμανικῆς

τινος ἐφημερίδος, εἶπε: «Ἡρὶν ἔλθω εἰς Εὐρώπην, ἢ Γερμανίᾳ ἢ τοῖς δι' ἐμὲ χώρα ἀγνωστος. Ἐν ταῖς σχολαῖς ἡμῶν διδάσκεται κυρίως ἡ ἀμερικανικὴ καὶ ἀγγλικὴ γεωγραφία, περὶ Γερμανίας δ' οὐδὲν ἄλλο ἐγίνωσκον, ἢ ὅ, τι μοι εἶχεν εἶπει ὁ ἀρχιμουσικός μου, ὅστις εἶνε Γερμανός. Ἐφανταζόμεν λοιπὸν ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἦν οἶονεϊ ἐρημος, μὴ δυναμένη νὰ θρέψῃ τοὺς κατοίκους της, οἵτινες τούτου ἕνεκεν μετηνάστευον ἀλλαχοῦ. Ἀντὶ τούτου βλέπω εὐφόρους πεδιάδας καὶ πανταχοῦ τὰ σημεῖα τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐνομίας». Τοῦ ἀνταποκριτοῦ ἐκπλαγέντος ἐπὶ τῇ εὐχερείᾳ, μεθ' ἧς ὁ μονάρχης τῆς Πολυνησίας ὠμίλει τὴν ἀγγλικὴν, ὁ Καλακκούας ἀπάντησεν: «Ἡ ἀγγλικὴ διδάσκεται παρ' ἡμῶν ἐν τοῖς ἀνωτέροις σχολαῖσι, ἔνθα φοιτῶσιν οἱ παῖδες τῶν εὐπόρων ἰθαγενῶν. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶνε ὑποχρεωτικὴ, ἢ δὲ στατιστικὴ ἀποδεικνύει ὅτι παρ' ἡμῶν οἱ ἀναλφάβητοι εἶνε ὀλιγαριθμότεροι, ἢ ἐν οἰκλήποτε ἄλλῃ χώρᾳ... Ἡ διαίτα καὶ τροφή τῶν Εὐρωπαϊῶν μοι ἤρρεσε τὰ μέγιστα. Ἐντύπωσιν μοι ἐμποιεῖ μόνον ὁ μέλας αὐτῶν ἱματισμός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ζωρὰ καὶ ποικίλα χρώματα, ἅτινα φέρουσι οἱ κάτοικοι τῶν ἡμετέρων νήσων. Παρ' ἡμῶν εἰς τὰ γεύματα ἕλαστος τῶν συνδαιτυμόνων φορεῖ περὶ τὸν τράχηλον στέφανον ἐξ ἀνθέων καὶ τὸ ἐστικτόριον πληροῦται γλυκείας ὀσμῆς». Περὶ τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους του εἶπεν ὁ Καλακκούας: «Γερουσία καὶ Βουλὴ συνεδριάζουσιν ἀπὸ κοινοῦ. Ἐκ τῶν τεσσάρων ὑπουργῶν μου δύο εἶνε Ἄγγλοι καὶ δύο ἰθαγενεῖς. Αἱ συζητήσεις τοῦ κοινοβουλίου διεξάγονται ἐν χαβαῖκῃ γλώσσῃ. Κόμματα δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ βουλευταὶ ψηφίζουσιν ἐκάστοτε κατὰ συνείδησιν. Τοῦ δικαιοῦματος τῆς ἀρνησιουρίας ποιοῦμαι χρῆσιν, ἀλλὰ σπανίως. Ἐπ' ἐσχάτων ἠρνήθην νὰ κυρώσω νόμον ἐπιτρέποντα τὸ ἐμπόριον τοῦ ὀπίου. Ὅπως ἢ τις ἐκλογεὺς, ἀπαιτοῦνται τρία τινά' α) νὰ δύναται ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ β) ν' ἀπέτιεν ἐγκαίρως τοὺς φόρους τοῦ τρέχοντος ἔτους γ) νὰ μὴ κατεδικάσθῃ ἐπὶ ἀτιμωτικῇ τινι πράξει. Τὰ δικαστήρια διαίρουσιν εἰς δημοτικὰ καὶ ἐπαρχιακὰ, ἔχουσι δὲ καὶ ἐν ἐφετεῖον. Οἱ δικασταὶ εἶνε σχεδὸν πάντες Ἀμερικανοί. Δὲν ἔχομεν ἴδιον κώδικα. Ἄλλ' οἱ νόμοι ἡμῶν εἶνε ἀγγλικοὶ ἢ ἀμερικανικοί. Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐφαρμόζεται σπανίως κατὰ δολοφόνων καὶ ἐμπρηστών».

Ἐν Βιέννῃ ὁ βασιλεὺς Καλακκούας κατέστη δημοτικώτατος, καίτοι ἡ δημοσιότης του ἀπεκτιήθη κατὰ τρόπον ἡμιστὰ συνάδοντα πρὸς τὰς περὶ βασιλικῆς ἀξιοπροσέπειας ἐπικρατούσας προλήψεις. Σὺν τοῖς ἄλλοις ἐπεσκέφθη ὠδικὸν τι καφεναῖον τοῦ Πράττορ, ὅπερ εἶνε ἐντυεκτῆριον ἀλλοκότων κυριῶν, ἀφοῦ δὲ εἶπεν ἀλλεπάλληλα πατήρια ζύλου, ἤρπασεν εὐειδῆ τινα νεάνιδα καὶ ἤρξατο χορεύων μετὰ περκαρῶς οὐδὲν ἐλαύσης

τὸ ἡγεμονικόν. Οἱ πολυάριθμοι θαμῶνες τοῦ καταστήματος ἐπὶ στιγμὴν ἔβειναν οἶονεϊ ἐμβρόντητοι, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπεπειράθησαν νὰ συρίζωσιν, ἀλλὰ ταχέως ἡ διαγωγή τοῦ Καλακκούα ἐκρίθη δικαιότερον καὶ ἐκ πάσης γωνίας τῆς αἰθούσης ἀντήχασαν κραυγαί: «Ζήτω ὁ Καλακκούας!» «Νὰ βασιλεύς!» κτλ. Αἱ κυρία ἐξρίπτον βλέμματα φρόνου πρὸς τὴν εὐτυχῆ τοῦ βασιλέως σύντροφον. Ἐντούτοις ὁ Καλακκούας, οὗ τὸ πρόσωπον ἠκτινοβόλει ἐν χαρᾷ, ἔνευε προσηκῶς δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ καὶ ἐξηκολούθει νὰ χορεύῃ ἀκόρπτητος, ὑψῶν χεῖρας καὶ πόδας καὶ δίδων εἰς τὰ εὐθυρα βάλς τοῦ Στράους διαστάσεις κόρδκος. Οἰκοθεν ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τὸ μικρὸν τοῦτο σκάνδαλον, οὗ αἱ ἀκριτόμυθοι ἐφημερίδες τῆς Βιέννης ἀφηγήθησαν πάσας τὰς λεπτομερείας, ὁ Πολυνησίος ἀναξ δὲν προσεκήληθ, ὡς ἤλπιζεν, εἰς τὴν ἑπαυλίαν τοῦ Ἰσλ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησεν ἀθορύβως εἰς Παρίσιους, ἔνθα τὸ ὠιδεῖον Μκβίλλ παρέχει αὐτῷ στάδιον πρὸς νέα ἀνδραγαθήματα.

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

Ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Τουρκοκρατίας οὐ μόνον περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ποικίλων ἐνδυμάτων, διακριτικῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ ἡλικιῶν, κατεβάλλετο μεγίστη προσοχὴ, ἀλλ' οὐδ' αὐτοῦ τοῦ ἀλώου ῥόδου ἢ τοποθέτησις ἦτο ἀνευ σημασίας. Οὕτω, αἱ μὲν παρθέναι ἔφερον αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δεξιὰ καὶ πλαγίως, ἐκ τῆς κρύπτως του — τοῦ καλύμματος ὑπ' ὃ ἐτίθετο ἡ ἄκρα τοῦ κλωνίου του — ἐρπύζον πρὸς τὰ ἐμπρός· ἐπειδὴ δὲ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τῶν παρθένων ἦτο μικρὸν καὶ ἐτίθετο ὀπισθεν καὶ πλαγίως, ἀποκλιτὸν μᾶλλον πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ἀφίετο ἐλευθερὰ ἡ κόμη — ὠραία ἢ μὴ — τόσῳ πρὸς κόσμον ὅσῳ καὶ πρὸς θεῶν.

Αἱ ὑπανδρῶι ἐτοποθέτουσαν τὸ ῥόδον οὕτως, ὥστε καθέτως καὶ πρὸς τὰ κάτω κεκλιμένον νὰ ἐφάπτεται τῆς δεξιᾶς παρεῖας, ἐκρυπτον δὲ τὸ κλωνίον του ἐντὸς τοῦ φρεσίου, ὅπερ ἐκάλυπτεν ὅλην τὴν κεφαλὴν. Οἱ δὲ ἐρωτῶληπτοι νεανῖαι ἐπέεραν αὐτὸ εἰς τὴν ζώνην τῶν ἐγχειριδίου δίκαν... Ἄλλ' ἀκούσωμεν καὶ τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος ἐπικυρόντος ποιητικώτατα τοὺς ἰσχυρισμούς ἡμῶν

«Ὁ θούμος, τὸ βασιλικὸ καὶ τὸ μακεδονεῖο
Τὴ τρεῖς αὐτὰ μαλῶναι ποῦ νὰ προτομυρῶσιν.
Περίετι τὸ τριαντάφυλλο τὸ μοσχομυρῶμένο!
— Σωπάει βρωμολούλου καὶ σὺς παλαιοκορραῖς.
Ἐγὼμαί τὸ τριαντάφυλλο τὸ μοσχομυρῶμένο!
Τὸ Μάϊ τὸ μῆνα φαίνομαί 'ς τῆς κόρης τὸ κεφάλι.
Σὺ παντρεμένης μάγουλο, σ' ἀνοπάνηρου ζηνάρι...»

* Τὸ ἄσμα τοῦτο ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Σποριδωνοῦ Ζεμπέλου (σελῆς 712) ἔχει ὡς ἑξῆς:
«Μόσχος καὶ λιβανόχορτο, γέβρος καὶ καουοφύλλι
Ἐκάθουσαν ν' ἐπίτουσαν ἄν ποῦ μωρῖζει κάλλι»
Βγαίνει καὶ τὸ τριαντάφυλλο τὸ μοσχομυρῶμένο

Ἄλλὰ θὰ ἐρωτήσητε δικαίως· αἱ γῆραι;
Περὶ αὐτῶν οὐδεὶς λόγος γίνεται, διότι ὁ Ἀθηναῖος λαὸς ὁ ποιήσας τὰ ἀνω ἐφρῖνει, φαίνεται, ὅτι οὐδεμίᾳ ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ γῆρας γυναικὸς καὶ ῥόδου τοῦ Μάϊου.
Τὰ δὲ γεροντοπαλλήκαρα;
Ἄ! αὐτὰ δὲ εἶναι ῥόδα μόνον τῶν...
Δ. Γρ. Κ.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑΙ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαίδευσως Συμβουλίου ἐν Λονδίῳ ἐδημοσίευσεν ἄρτι καταστατικὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν περὶ τῆς προαγωγῆς τῆς ἐκπαίδευσως ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν τῇ Οὐαλλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1880. Ἐκ τῆς καταστατικῆς ταύτης ἐξάγεται, ὅτι ἀπὸ τῆς παρεδοχῆς τῶν περὶ ἐκπαίδευσως νόμων τοῦ 1870 ὁ ἀριθμὸς τῶν προκαταρκτικῶν σχολείων, τῶν ὑπὸ ἐπίβλεψιν διατελούντων, ἀπὸ 8,281 ἀνῆλθεν εἰς 17,614, ἐξ ὧν 3,433 δημόσια καὶ 14,181 ἐλεύθερα. Τῷ 1870 ἐν τοῖς προπαιδευτικοῖς σχολείοις ὑπῆρχε γῶρος διὰ 2 μόνον ἑκατομμύρια παιδῶν, ἐφοίτων δὲ ἐν αὐτοῖς 1,152,389· σήμερον ἡ χωρητικότης ἤρξεν εἰς 4 ἑκατομμύρια, οἱ δὲ φοιτῶντες παῖδες ἀνῆλθον εἰς 2,750,917.

Γνωστὸν ὅτι ὁ νόμος τοῦ 1870 ἐπιτρέπει εἰς τὰς κοινότητας, χωρὶς νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτάς, νὰ καθιστῶσι τὴν ἐπιτόπιον ἐκπαίδευσιν ὑποχρεωτικὴν. Μέχρι τοῦδε αἱ πλεῖστα τῶν κοινοτήτων ἐπραγματώσαν τὴν διάταξιν ταύτην. Τῷ 1872 τὸ τρίμημα τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ οὐαλλικοῦ πληθυσμοῦ, ἐν ᾧ ἡ ψῆφος τῆς Βουλῆς κατέστησεν ὑποχρεωτικὴν τὴν ἐκπαίδευσιν, περιελάμβανεν 8 ἑκατομμύρια κατοίκων. Τῷ 1880 ἡ ἐκπαίδευσις κατέστη ὑποχρεωτικὴ ἐπὶ 22 ἑκατομμυρίων πολιτῶν, ἧτοι πλεόν τῶν 4/5 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀγγλίας καὶ Οὐαλλίας, ὅστις, κατὰ τὰ ἐξαγόμενα τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς, ἀνέρχεται εἰς 26 περίπου ἑκατομμύρια κατοίκων.

Ὁ αὐτῶς ἀξιόλογος πρῶτος παρατηρεῖται εἰς τὴν πρὸς σπουδὴν ἔρσει τῶν μαθητῶν. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νέου νόμου ἡ προκαταρκτικὴ παιδευσὶς διαίρεται εἰς τέσσαρας τάξεις. Περὶ τὸ τέλος δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους 476,761 μαθηταὶ ἔλαβον πτυχίον τῆς ἀνωτέρας τάξεως. Τὸ πρόγραμμα τῆς τάξεως ταύτης, πλὴν τῶν ἀνεκάλυθεν διατηρουμένων στοιχείων τῆς προπαιδευσεως, περιλαμβάνει τὴν φυσιολογίαν τῶν ζώων,

— Σωπάει βρωμολούλου καὶ σὺς βρωμοβοτάνια
Ἐγὼμαί τὸ τριαντάφυλλο τὸ μοσχομυρῶμένο
Τὸ Μάϊ τὸ μῆνα βρίσκουμαί στοῦ βασιλεῖ τὴν ταύλα
Καὶ μὲ σηκῶνε ὁ βασιλεὺς καὶ μὲ μοσχοβολιέται
Μὲ σκῶνε κ' ἡ βασιλεῖσα στὴν κόρην τῆς μὲ βάνει
Μὲ κάνει καὶ ῥοδόστρωμα καὶ ἀλείφει τὰ μαλλιά της...
Ἐγὼ φουρῖζω ζωντανούς, στολίξω πεθαμένους,
Τῆς παντρεμένης τὰ μαλλιά, τῶ ἀνοπάνηρος τὴν κόρην,
Τῆς γῆρας τὸ προσκέφαλο, τῆς κολορητῆς τὸ ῥάσο...
Ἄλλ' ἐν Ἀθῆναις εἶναι γνωστὸν ὅς ἀνωτέρω, ἀκλουστέρον, θωώτερον καὶ δημοκρατικώτερον.

τὴν φυσικὴν γεωγραφίαν καὶ τὴν οἰκιακὴν οἰκοδομίαν.

Τελευταῖον ἡ κατάστασις τῶν διδασκάλων ἐβεβλιώθη τὰ μέγιστα. Ἐν τοῖς ἀγγλικῶσι σχολείοις διδάσκουσι 31,422 διδάσκαλοι ἢ διδασκάλισσαι, ἐξεργόμενοι τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν προτύπων διδασκαλείων τοῦ Battersea καὶ τοῦ Culham. Τῷ 1870 ὁ μέσος ὅρος τῆς ἐτησίως ἀμοιβῆς ἦτο 95 λίραι καὶ 12 σελίνια (2,390 φράγκα) διὰ τοὺς διδασκάλους, 57 δὲ λίραι καὶ 16 σελίνια (1,445 φράγκα), διὰ τὰς διδασκαλίσσας. Τὴν σήμερον ἡ ἐναισῆσις μισθοδοσίᾳ τῶν μὲν διδασκάλων ἀνῆλθεν εἰς 127 λίρας καὶ 2 σελίνια (3,177 φράγκα) τῶν δὲ διδασκαλισσῶν εἰς 72 λίρας καὶ 12 σελίνια (1,815 φράγκα). Τινὲς μάλιστα ἐκ τῶν πρώτων κερδαίνουσι 200 λίρας, ἢτοι 5000 φράγκα κατ' ἔτος. Πλὴν δὲ τούτου τὸ τρίτον τῶν διδασκάλων ἔχει κατοικίαν δωρεάν.

Ὅπως περὶ αὐτῶν τὴν ἐκθεσίαν ταύτην, ἀναφέρομεν λεπτομέρειαν ἀξίαν σημειώσεως. Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως ἀνήρξατο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς 2,130,000 λίρας στερλίνας (53,250,225 φρ.). Περιπλέον αἱ κοινότητες κατέβαλλον ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ταμείου πρὸς τὴν αὐτὴν σκοπὸν ἐν ὄλῳ λίρας στερλίνας 726,222, ἧτοι 18,155,650 φράγκων. Ἄλλὰ πλὴν τούτων ἡ ὑπὸ τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς συλλεχθεῖσα ποσότης εἰς δωρεὰς καὶ κληροδοτήματα ὑπὲρ τῶν σχολείων ἀνῆλθεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς ποσὸν ὅσον ὑπὸ τῶν κοινοτήτων ἐδαπανήθη, τουτέστιν εἰς 739,155 λίρας (φρ. 18,478,875.)

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, οἱ Ἄγγλοι κατὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσως τοῦ λαοῦ μέριμναν οὐδενὸς ὑπολείπονται, εὐκαταῖον δ' εἶνε νὰ εὐρίσκωσιν ἀπανταχοῦ μιμητάς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διάλογος μεταξὺ οἰνοπόλου καὶ πελάτου.
Ὁ πελάτης.— Κύτταξε ἰδὼ τὸ κρασί τοῦτο, εἶνε πολὺ καλλίτερον καὶ εὐθηνότερον ἀπὸ 'κεινο ποῦ μοῦ πουλεῖς. Νὰ, ἰδὲς, δοκιμάσέ το.
Ὁ ἔμπορος, δοκιμάζων.— Πφ, πφ, πφ! (τὸ ἀποπτύει). Αὐτὸ εἶνε γιαιτρικὸ, φίλε μου, εἶνε μίγμα ποῦ ἔχει ἀπὸ ὅλα μέσα, ἐκτὸς μόνον σταφύλι! Εἰλικρινῶς σὲ λέγω πῶς σὲ κλέπτουν...
Ὁ πελάτης.— Ἄμ, εἶνε 'κεινο ποῦ σὺ ὁ ἴδιος μοῦ πούλησες χ' ἔες.
— !!!

Ἡ Κυρία Ν* ἐπρόκειτο νὰ δώσῃ μέγα γεῦμα. Τὸ πρῶν μεταξὺ ἄλλων παραγγέλλει τῆς Σοφίης νὰ ἀγοράσῃ καὶ μίαν ὄρνιθα. Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν ἡ Σοφίᾳ ἐπιδεικνύει τὸ ὄψωνιον εἰς τὴν κυρίαν, ἧς τοὺς μορφασμούς προκαλεῖ ἡ ἰσχνότης τοῦ ζώου.

— Μὴ τὸ βλέπετε ἔτσι, κυρία, λέγει τότε ἡ ὑπηρετρία, ἀφήστε νὰ τὸ παραγαλίσουμε μὲ ὅλα τὰ χρειάζόμενα, καὶ τότε θὰ ἰδῆτε τί καλὸ θὰ φαίνεται. Εἶνε ἴσῳ καὶ τὴν εὐγενεία σας ὅταν στολιζέσθε μὲ τὰ διαμάντια σας!

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Καὶ ὅταν ἔτι ἐκ γενετῆς εὐρίσκωσιν οἱ ἄνθρωποι πλοῦτον καὶ ὑψηλὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν, ἢ ἀγαθὴν προσωπικὴν φήμη, ἧς δύνανται νὰ τύχωσιν, ἀποκτᾶται μόνον δι' ἐπιμόνου ἐπιμελείας· διότι εἶνε μὲν δυνατὸν νὰ κληρονομήσῃ τις ἕκαστιν γῆς, ἀδύνατον ὅμως νὰ κληρονομήσῃ σοφίαν καὶ γνώσεις. Ὁ πλούσιος ἄνθρωπος δύναται νὰ πληρώσῃ ἄλλους, ἵνα ἐργασθῶσιν αὐτ' αὐτοῦ, ἀδυνατεῖ ὅμως καὶ νὰ εὕρῃ ἄλλους ἵνα σκεφθῶσιν αὐτ' αὐτοῦ, ἢ νὰ ἀγοράσῃ οἰονδήποτε εἶδος γνώσεων.

* * * Ἡ εὐσπλαγγνία εἶνε τὸ ἐκπληκτικὸν γεγονός, τὸ μυστηριώδες, δι' οὗ τὸ ὄριον, ὅπερ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας χωρίζει τελείως τὰ ὄντα ἀπ' ἀλλήλων, ἐξαιρέταται. Μόνη ἡ εὐσπλαγγνία εἶνε ἡ πραγματικὴ ἀρχὴ πάσης δικαιοσύνης ἀνεπηρέαστου καὶ πάσης ἀληθοῦς χάριτος· ἡ εὐσπλαγγνία εἶνε ἀναμφισβήτητον γεγονός τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἰδιάζει αὐτῷ οὐσιωδῶς, μὴ προκύπτουσα ἐκ προγενεστέρων γνώσεων, ἐξ ἰδεῶν ἐκ τῶν προτέρων, θρησκείας, δογματῶν, μύθων, ἀνατροφῆς, παιδεύσεως· εἶνε τὸ αὐθόρμητον προῖν, τὸ ἄμεσον, τὸ ἀναλλοίωτον τῆς φύσεως, ἀντέχει εἰς πᾶσαν δοκιμασίαν, παραγόμενον ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ. Πανταχοῦ ἐκ πεποιθήσεως γίνεται πρὸς ταύτην ἐκκλίσις, διότι πᾶς τις εἶνε βέβαιος ὅτι ἐγκτεται εἰς πάντα ἄνθρωπον, καὶ οὐδέποτε καταλέγηται μεταξὺ τῶν «ξένων θεῶν». Ὁ ἀσπλαγγνος εἶνε ἐκτὸς τῆς ἀνθρωπότητος. (Schopenhauer)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ τὴν ἰδέαν τῶν ταχυδρομ. δελταρίων συνέλαβε πρῶτος ὁ διεθυντὴς τῶν ταχυδρομείων τοῦ Βερολίνου Στέφεν τῷ 1865. Τὴν θεωρίαν αὐτοῦ ἀνέπτυξεν ἐν Κιρλσρούη κατὰ τὴν πέμπτην ταχυδρομ. σύνοδον, ἠσπάτατο δὲ αὐτὴν ὁ τριμηναρχὴς Κολθενστέινερ, ὁ κατόπιν γενικὸς διεθυντὴς τῶν ἐν Αὐστρίᾳ ταχυδρομείων καὶ τηλεγραφεῶν, ἐγκαινίσας αὐτὴν τῇ πρώτῃ ὁκτωβρίου 1869. Ἐν Αὐστρίᾳ, κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν, διεβιβάσθησαν 2,930,000 ταχυδρομικῶν δελταρίων. Ταύτης δὲ τὸ παράδειγμα ἐμμήθη ἡ τότε Ὁμοσπονδία τῆς βορείου Γερμανίας τῇ 25 ἰουνίου 1870, διεβιβάσθησαν δὲ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐν μόνῳ τῷ Βερολίνῳ 45,468 καὶ ἐντὸς διημέριος 2,000,000. Τελευταῖον ἐπικολούθησαν τὰ ἄλλα ἐν Ἑuropῇ κράτη, καὶ δὴ εἰς καιρὸν. Ἐπὶ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου οἱ ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν διαπρέψαντες γερμανοὶ οἰκογενεάρχαι ἐπέστειλαν καὶ ἑλκεδον παρὰ τῶν οἰκοὶ συγγενῶν τῶν 10,000,

000 δελταρίων. Ἡ ἐν Γαλλίᾳ κυβερνήσις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης εἰσήγαγε τὰ δελτάρια τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1870· μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου τὰ γαλλικὰ δελτάρια ἀπηγορεύθησαν, εἰσῆχθησαν δὲ πάλιν τῷ 1873. Τὴν μεγίστην τῶν δελταρίων κατανάλωσιν διενεργούσιν αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ ταχυδρομικοῦ τέλους ὑξήσασκε φυσικῶ τῷ λόγῳ τῆς προσόδου τῶν ταμείων τῶν κυβερνήσεων. Τῷ 1872 τὸ γερμανικὸν ταχυδρομεῖον ἐξέπεστειλε 307,042,000 συνήθων ἐπιστολῶν καὶ 7,727,833 ταχυδρομ. δελταρίων· ἐν ἔτος ὕστερον ἐκείναι μὲν ὑξήθησαν εἰς 337,567,392, ταῦτα δὲ εἰς 24,955,986. Σήμερον τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα κράτη ἔχουσι τοὺς λεγομένους παγκοσμίους ταχυδρομικοὺς χάρτας, τρία δὲ καὶ ἑβδομήκοντα ἐν ὅλῃ τῇ ὑψηλίῳ ἐπικοινωνοῦσιν ἀλλήλοις διὰ δελταρίων. Κατὰ τὸ 1879 ἡ Γερμανία ἀντήλλαξε πρὸς τὰ ἄλλα κράτη 16,614,000 δελταρίων, ἧτοι 2 1/2 ἑκατομμύρια πλέον ἢ τὸ πρότερον ἔτος. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ προμνημονουθέντος γερμανικοῦ ὑπουργείου ἐν ὅλῃ τῇ Ἑuropῇ ἀναλλάσσονται νῦν 350,000,000, ἐν δὲ ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις 230,000,000. Μόνη ἡ Γερμανία τῷ 1879 ἐξέπεστειλεν 122,747,000. Εἰς κατασκευὴν τούτων τὸ ἐν Βερολίνῳ αὐτοκρατορικὸν τυπογραφεῖον ἐκδίδει καθ' ἑκάστην 400,000 προστύπων, ἐλκόντων βάρους 1360 χιλιογράμμων· ἐργάζονται δὲ 28 ἄνθρωποι, κινουμένης τρία ταχυκίνητα πιεστήρια καὶ δύο αὐτοκινήτους κοπτικὰς μηχανάς. Περιέργον εἶνε, ὅτι τὰ καθ' ὕλην καὶ κατ' εἶδος φαιλότατα δελτάρια εἶνε τὰ ἐν Αὐστρίᾳ, ἐν ᾧ ἐνθάδε τὸ πρῶτον, ὡς ἐββέθη, εἰσῆχθησαν.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Προφύλαξις τῶν ὄπωρῶν ἀπὸ τῶν ἐντόμων.

Οἱ διατηροῦντες μικροὺς κήπους παρὰ τὰς οἰκίας αὐτῶν βλέπουσι συχνὰ μετὰ λύπης τοὺς καρποὺς τῶν δενδρυλλίων καταστρεφόμενους ὑπὸ διαφόρων ἐντόμων, ἅτινα πολυπληθῆ ὑπάρχουσι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους. Κατὰ τῶν ἐντόμων τούτων δραστήριον προφυλακτικὸν συνιστᾷ ἱατρὸς τις, ὁ κ. **Bordier**, τὴν πικρὰν *κουάσσιαν* (*quassia amara*). Ἐὰν ἱκανὴν αὐτῆς ποσότητα ἐμβάλωμεν εἰς ὕδωρ, μέχρις ὅτου τοῦτο καταστῇ ἱκανῶς πικρὸν, οἶον παρασκευάζεται ὡς φάρμακον διὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διαβρέξωμεν δι' αὐτοῦ τὰ ὄπωροφύρα δένδρα, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν ἄμπελον, τὸ ὕγρὸν ἀποδιώκει τὰ καταστρεπτικὰ ἕντομα, καὶ οὕτω προφυλάττονται οἱ καρποί. Μία λίτρα κουάσσιος εἰς 35 λίτρας ὕδατος θεωρεῖται ἐπαρκὴς εἰς ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ ὕγρου διαβρέχόμεναι αἱ χεῖρες προφυλάττονται ἀπὸ τῶν δειγμάτων τῶν σκνιπῶν καὶ τῶν κανώπων.